

Ρουγκαντζιάρια

Τα κάλαντα της Πρωτοχρονιάς
από τα Ρουγκαντζιάρια
στο ΛΟΥΤΡΟ Ελασσόνας

2^η e-έκδοση - Επιμέλεια:
Αντώνιος Μαρτίνης του Κωνσταντίνου
Για το ΠΤ / ΛΟΥΤΡΟ ΨΠΚ - Οκτώβριος 2017

Πληροφορητές:
Γεώργιος Οικονόμου
Ευγενία Μαρτίνη
Αντώνιος Μαρτίνης του Ηλία

Ρουγκαντζιάρια

©

ΠΡΟΣΟΧΗ

Το παρόν e-βιβλίο, δημιουργήθηκε αποκλειστικώς και μόνο, στο πλαίσιο της πολιτιστικής δράσεως του **ΠΑΝΤΕΧΝΟΥ**

ΛΟΥΤΡΟ Ελασσόνας
Ψηφιοποίηση Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Επιτρέπεται η οποιαδήποτε παιδευτική του χρήση,
δεν επιτρέπεται για κανέναν απολύτως λόγο, η
οποιαδήποτε οικονομική του εκμετάλλευση.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Μαρτίνης

Φωτογραφία εξωφύλλου: Ρουγκαντζιάρια 2011

Ρουγκαντζιάρια

Τα κάλαντα της Πρωτοχρονιάς
Από τα Ρουγκαντζιάρια
Στο ΛΟΥΤΡΟ Ελασσόνας

2^η e-έκδοση: Επιμέλεια
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Μαρτίνης του Κωνσταντίνου
Για το ΠΤ / ΛΟΥΤΡΟ ΨΠΚ – Οκτώβριος 2017

Πληροφορητές:
Γεώργιος Οικονόμου
Ευγενία Μαρτίνη
Αντώνιος Μαρτίνης του Ηλία

ΛΟΥΤΡΟ 2017

Περιεχόμενα

ΑΦΙΕΡΩΣΗ	7
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	8
ΣΧΟΛΙΟ:.....	9
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	11
• κάλαντα.....	15
Άγιος Βασίλης.....	15
Στην εκκλησία.....	16
Κάτω στ' Αργύρου στόλισμα.....	16
Στον παππά.....	16
Απάνω σε μοσκομηλιά.....	16
Στον δάσκαλο.....	17
Γραμματικός καθότανε.....	17
Όταν τα Ρουγκαντζιάρια αλλάζουν σπίτι.....	17
'π' τους αρχοντάδες φεύγουμε.....	17
Σε σπίτι με μωρό στην κούνια.....	18
Ένα μικρό μικρούτσικο.....	18
Σε σπίτι με μοναχογιό.....	18
Η μάνα που 'χει έναν υιγιό.....	18
Σε σπίτι με μοναχοκόρη.....	19
Μαρή κοντή μου τσαπουρνιά.....	19
Σε σπίτι με ανύπαντρο αγόρι.....	20
Σαν κίνησε ο νιούτσικος.....	20
Σε σπίτι με ανύπαντρη κόρη.....	21
Εδώ σε τούτη την αυλή.....	21
Σε σπίτι με αρραβωνιασμένους.....	21
Πως πρέπει ο βασιλικός.....	21
Σε σπίτι που έχει ξενιτεμένο.....	22
Ξενιτεμένο μου πουλί.....	22
Σε σπίτι τσέλιγκα.....	22
Εδώ 'χουν χίλια πρόβατα και πεντακόσια γίδια.....	22
Σε σπίτι όπου οι νοικοκυραίοι κρύβονται, για να μην καλοδεχτούν τα Ρουγκαντζιάρια.....	23
Εδώ σ' ετούτη την αυλή γιουμάτου καλιακούδια.....	23
Και μερικά από τα τραγούδια του απογευματινού γλεντιού.....	24
• τσάμικα - ερωτικά.....	24
Ποιος το είπε ' Κεφαλόβρυσο.....	24
Λεβέντης ήμαν μάτια μου.....	25
Εννιά οργιές βαθιά 'σκαφτα στη γη.....	26
Δυσασμί μου και βασιλικέ.....	27
Ρινούλα.....	28
• τσάμικα - κλέφτικα.....	29
Τα χιόνια και τα κρούσταλλα.....	29
Οι κλέφτες μπαρμπερίζονταν.....	30
Χορεύουν τα τσιαμόππουλα.....	31
Ποιος έχει αράδα σήμερα.....	32
Αργύρω μ'.....	33
• τσάμικα - βουκολικά.....	34
Κάτσε ν Αντώνη μ' ψυχογιέ.....	34
• τσάμικα - κοινωνικά.....	35
Στα Βέροια βγαίν' ένα νερό.....	35

• τσάμικα - εσχατολογικά.....	36
Τσιατσούλα μ' το κορμάκι σου	36
Έβγα μάνα μ' και χούιαξε.....	37
• στα τρία.....	38
Εννιά χιλιάδες πρόβατα	38
• συρτά - ερωτικά.....	40
Παίρνω το τουφεκάκι μου.....	40
Τρία κοράσια μάλωναν	41
Μηλίτσα που 'σουν στο γκρεμό.....	42
Χρυσή μου τετραμίδα μου.....	43
Μάνα μ' στο περιβόλι σου.....	44
• συρτά - κοινωνικά	45
Ένα ι πουλί γεια σ' Χαράλαμψη	45
• συρτά - ... στρατιωτικά	46
Για δεξ το πυροβολικό	46
• ξικουπάρκα (μπεράτια) με <i>στιχάρια</i> (λουτριώτικες μαντινάδες).....	47
Μια μικρή κοντούλα	47
Γιατί μαρί γιατί.....	47
Κωνσταντινιά, Κωνσταντινιά	48
Ποια 'ταν αυτή ποια 'ταν αυτή	48
Τασιά μωρή Τασιά	48
Και συ 'σαι μωρ' η καημένη.....	49
Γιατί μωρέ γιατί	49
Από μικρή.....	50
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ.....	51

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Η παρούσα e-έκδοση,
αφιερώνεται σ' όλους τους Λουτριώτες,
που κατά καιρούς ασχολήθηκαν με ιδιαίτερη θέρμη και ζήλο,
καταθέτοντας πολύ προσωπικό μόχθο και ανυπολόγιστο κόστος,
για την διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς του χωριού μας
και την κληροδότησή της στις επόμενες γενεές.

Ας γίνει το παράδειγμά τους φάρος,
στον πολιτισμικό σκοταδισμό
που μας περιτριγυρίζει
πολύ ενοχλητικά
και δεν μας
αρέσει
πια
!

Εκφράζω δε την μέγιστη ευχαρίστηση και την απεριόριστη εκτίμησή μου, τόσο προσωπικά, όσο κι εκ μέρους του **ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ ΠΑΝΤΕΧΝΟΥ**, προς όλους τους εκλιπόντες και παρόντες που συμμετείχαν, αλλά και συνετέλεσαν στην βιντεοσκόπηση των καλάντων και των τραγουδιών του απογευματινού γλεντιού των **Ρουγκαντζιαριών**, η οποία πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 1995 και στο Δημοτικό Σχολείο του Λουτρού, για την πολύτιμη πολιτιστική παρακαταθήκη που μας κληροδότησαν.

Σημειώνω δε και με τον πιο έντονο τρόπο, πως τέτοιες πρωτοβουλίες, είναι ανυπολόγιστης πολιτισμικής και ιστορικής αξίας, όχι μόνο για το χωριό μας, αλλά και γιατί όχι, ακόμα και για ολόκληρο τον Ελληνισμό.

Σ' αυτό το υπέροχο μα φτωχό δωρικό χωριό το ΛΟΥΤΡΟ Ελασσόνας, δυστυχώς η πρώτη ευχή της μάνας όταν γεννιέται ένα παιδί, είναι σα μεγαλώσει να φύγει μακριά, για να γλιτώσει από τη φτώχεια και την κακομοιριά του χωριού.

Κι όμως αυτός ο ευλογημένος τόπος, που οι ρίζες του φτάνουν βαθιά έως και την Ομηρική «ΜΟΝΔΑΙΑ», καλά κρατεί κι έχει ακόμα τεράστιες δυνατότητες, όχι μονάχα να κρατήσει, αλλά και να θρέψει τα παιδιά του. Αρκεί κάποτε κι έτσι απλά, να μάθουμε, να εκτιμήσουμε, να καλλιεργήσουμε, να αξιοποιήσουμε και να προβάλλουμε, όλα εκείνα που πραγματικά ΕΧΕΙ, μα και δύναται να έχει!

Αλλά και ταυτόχρονα, να πάψουμε να ταλανιζόμαστε μάταια στην απεραντοσύνη των αμέτρητων και παραμυθένιων καταναλωτικών επιθυμιών, ή στο ονειροπαρμένο και ανόητο τυχοδιωκτικό κυνήγι, όλων των υπολοίπων που δεν έχει! ...

Αυτή είναι η αφετηρία της ανάπτυξης και της προκοπής ενός τόπου!

ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΛΑ
πατριώτες

Για το **ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΑΝΤΕΧΝΟΝ**
ο ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΟΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Μαρτίνης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ευτυχώς που έως και σήμερα, υπήρξαν κάμποσοι Λουτριώτες που επέδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και κατέβαλαν σοβαρή και συγκινητική προσπάθεια, για την καταγραφή του εναπομείναντος πολιτισμικού υλικού του χωριού μας.

Κουράστηκαν πραγματικά γι' αυτήν την υπόθεση που λέγεται πολιτισμός, με πολύ μεγάλο κουράγιο, τεράστιες τεχνικές δυσκολίες, αλλά και με το ανάλογο φυσικά και καθόλου ευκαταφρόνητο κόστος, που είχε όμως ως ευτυχές αποτέλεσμα, την δημιουργία κάποιων πολύ σημαντικών και μοναδικών αρχείων, όπως αυτά του **Γεωργίου Μπλάντα** και του δασκάλου **Γεωργίου Οικονόμου**, που έστω κι ενδεικτικά, μπορούν να αναφερθούν και να επισημανθούν στο σημείο ετούτο.

Και φυσικά είναι διακαής επιθυμία και προσδοκία όλων μας, αυτά τα αρχεία να δημοσιοποιηθούν το ταχύτερο δυνατόν και να μην εξαφανιστούν για οποιονδήποτε λόγο, εντελώς άδοξα και άδικα! Κάτι τέτοιο θα ήταν πολύ κρίμα να συμβεί κι ιδιαίτερος βαρύτατο πλήγμα, για την λαϊκή μας παράδοση! ...

Κι αυτό γιατί ναι μεν οι πρωτοβουλίες για την δημιουργία τους πιστώνονται ασυζητητί σ' αυτούς τους ερασιτέχνες λαογράφους που συγκέντρωσαν το υλικό, πλην όμως θα πρέπει να σημειωθεί με τον πιο έντονο τρόπο, πως αυτό δεν θα είχε επιτευχθεί ποτέ, εάν δεν συνέβαλλαν άοκνα κυρίως οι ηλικιωμένοι άνδρες και γυναίκες του χωριού, που θυμούνταν αυτά τα πολιτισμικά ψηφία και με πολλή ευγενική πρόθεση και διάθεση, τα κατέθεσαν ανεπιφύλακτα σ' αυτούς όπως και σε μας, με αυτήν ακριβώς την εύλογη ελπίδα και προσδοκία, να περάσουν άμεσα στις επόμενες γενεές του χωριού και να διασωθούν.

Σ' αυτούς λοιπόν τους ανθρώπους, οφείλουμε όλοι τεράστια ευγνωμοσύνη κι είμαστε ιδιαίτερος υποχρεωμένοι απέναντί τους, που μας παραδίδουν ανιδιοτελώς τις τελευταίες αναμνήσεις τους, για τις οποίες πρέπει να μεριμνήσουμε άμεσα και να τις καταγράψουμε, πριν είναι πάρα πολύ και πραγματικά, ανεπιστρεπτή αργά!

Και στο πλαίσιο αυτό, το **ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΑΝΤΕΧΝΟΝ** με την ευκαιρία των 10^{ωv} γενεθλίων του την 19^η Ιουλίου 2017, ξεκίνησε άλλη μία φιλότιμη προσπάθεια καταγραφής της πολιτισμικής παράδοσης του Λουτρού (που είναι και η Καταστατική του έδρα). Για την αποφυγή όμως του κινδύνου δημιουργίας, ενός ακόμη αμφιβόλου τύχης προσωπικού αρχείου, στράφηκε στην πρόσφορη και χρηστή τεχνολογική δυνατότητα του διαδικτύου, για την δημόσια και σε πραγματικό χρόνο ψηφιοποίηση αυτού του υλικού, δημιουργώντας καταρχήν την σελίδα [Λ. Ψηφιοποίηση](#) στον ιστότοπο του ΟΠ, αλλά και την [Λουτρό - Ψηφιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς](#) στο facebook, φιλοδοξώντας πως έτσι όχι μόνο θα επιτευχθεί συντομότερα ο φιλόδοξος σκοπός, αλλά και πως το ψηφιοποιημένο υλικό, θα φτάνει πολύ πιο γρήγορα, άμεσα, δωρεάν και κυρίως διαδραστικά, τόσο σε κάθε ανήσυχο, ευαίσθητο και δημιουργικό Λουτριώτη, όσο και σε κάθε άλλον σχετικά ενδιαφερόμενο.

Ελπίζεται η προσπάθεια να βρει τάχιστα την απαραίτητη ανταπόκριση βασικά των Λουτριωτών, αλλά και οποιωνδήποτε άλλων που μπορούν να συμβάλλουν θετικά, ώστε σχετικά σύντομα να έχουμε όλοι και στην δημιουργική διάθεσή μας, ένα σημαντικό και μοναδικό δημόσιο πολιτισμικό αρχείο, θωρακίζοντας έτσι την διάσωση της αξιόλογης πολιτισμικής μας κληρονομιάς.

Ευχαριστούμε λοιπόν εκ των προτέρων, όλους αυτούς που θα συμβάλλουν φιλότιμα στην προσπάθεια ψηφιοποίησης, της πολιτιστικής κληρονομιάς του χωριού μας και στην διάσωση των τελευταίων, πολύτιμων πολιτισμικών μας ψηφίων!

ΣΧΟΛΙΟ:

Όταν αποφάσισα να προχωρήσω στην ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του χωριού μου του ΛΟΥΤΡΟΥ Ελασσόνας, ούτε καν με είχε προΐδεάσει κανείς, για τις απίστευτες εκπλήξεις που με περίμεναν!

Οι άνθρωποι του χωριού, απλοί, δωρικοί, χωρίς ιδιαίτερες γραμματικές γνώσεις, κουβαλούσαν στη μνήμη τους πάππου προς πάππου και χωρίς να έχουν την παραμικρή ιδέα, έναν απίστευτο, έναν αμύθητο γλωσσικό θησαυρό, με ατόφια λήμματα από τα βάθη των χιλιετιών, που συνδέουν άρρηκτα και τροφοδοτούν γόνιμα ακόμα και σήμερα, εκείνη τη μακραίωνη σχέση των Ελλήνων με τους αρχαίους τους προγόνους.

Όπως ακριβώς οι ρίζες των δέντρων, που θαμμένες στο χώμα και μακριά από τ' ανθρώπινα βλέμματα, θρέφουν και κρατούν γερά το δέντρο όρθιο, έτσι ακριβώς κι αυτά τα λήμματα, μακριά από την συνειδητή καθημερινή τους χρήση, θρέφουν ακόμα και αδιαλείπτως την πολιτισμική μας παράδοση.

Και για να γίνω πιο συγκεκριμένος, σημειώνω επίτηδες από την ενότητα των τραγουδιών του απογευματινού γλεντιού των Ρουγκαντζαριών, τα τραγούδια «Τσιατσούλα μ' το κορμάκι σου» και το «Ποιος το είπε Κεφαλόβρυσο». Και το κάνω για τον εξής λόγο. Η βάση του υλικού που είχα, ήταν κυρίως μία ερασιτεχνική βιντεοσκόπηση των καλάντων των Ρουγκαντζαριών, την οποία είχε επιμεληθεί τον Δεκέμβριο του 1995, ο δάσκαλος **Γεώργιος Οικονόμου**. Σ' αυτή είχαν πάρει μέρος και τραγουδούσαν με αλφαβητική σειρά, οι:

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Καλύβας του Ιωάννη
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Οικονόμου του Βασιλείου
ΗΡΑΚΛΗΣ Καλύβας του Αχιλλέα
ΙΩΑΝΝΗΣ Καλύβας του Αντωνίου
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Μπριάζας του Ιωάννη
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Καλύβας του Γεωργίου
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Καλύβας του Ιωάννη
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Σαμαράς του Ιωάννη

τους συνόδευαν οι μουσικοί:

ΗΛΙΑΣ Παπακώστας του Δημητρίου στο κλαρίνο (καταπληκτικός),
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Καλύβας του Ιωάννη και ο γιος του **ΗΛΙΑΣ** στο αρμόνιο

και την είχε βιντεοσκοπήσει ο:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ντούμος του Αντωνίου

Ο ήχος όμως κακός κι έτσι για να βοηθηθώ στην απομαγνητοφώνηση, κατέφυγα και στην **Ευγενία Μαρτίνη**, μία από τις γυναίκες του χωριού, που θυμάται μάλλον τα περισσότερα τραγούδια και φυσικά, θυμούνται και όλα τα τραγούδια της βιντεοσκόπησης. Τραγούδια που τα είχε μάθει απλά όπως όλοι οι συνομήλικοί της από τους μεγαλύτερους και που φυσικά, ήξερε πολύ εύκολα να τα τραγουδάει, αλλά της ήταν πάρα πολύ δύσκολο να τα απαγγείλει! Έτσι αυτήν τα τραγουδούσε κι εγώ έσπευδα βιαστικά, να καταγράψω άτακτα στο χαρτί ότι άκουγα.

Όταν λοιπόν μου τραγούδησε το «Τσιατσούλα μ' το κορμάκι σου» κι έφτασε στον στίχο «*μηγάρι η μέση σου πονεί, μηγάρι καμάρι το 'χεις;*», την διέκοψα περίεργος και την ρώτησα τι είναι το μηγάρι;

Δεν ξέρω μου απάντησε, έτσι το 'μαθα κι έτσι σου το λέω.

Όταν πήγα στο σπίτι κι έβαλα το βίντεο να παίξει για την απομαγνητοφώνηση, άρχισα να συγκρίνω τα πρόχειρα σημειώματά μου με το τραγούδι και παρατήρησα με έκπληξη, πως το «*μηγάρι*» της κας Ευγενίας, δεν ήταν τίποτ' άλλο, παρά το αρχαιότατο ελληνικό «**μη γαρ**» (μήπως γιατί)! Δηλαδή ο στίχος αναφέρει: «*μήπως γιατί η μέση σου πονεί, μήπως γιατί καμάρι το 'χεις;*»!

Μοναδική και απερίγραπτη συγκίνηση!!! ...

Κατόπιν και στο «Ποιος το είπε Κεφαλόβρυσο», στους στίχους «*στας δυο στας τρεις θα λούζομαι, στας τέσσερις θ' αλλάζω, και στας εφτά και στας οχτώ, θα βγαίνω στο σεργιάνι*», το αρχαιότατο «**εις τας**» (στας)!

Το **γαρ**, το **εις τας**, ατόφια, πεντακάθαρα, ριζωμένα και γαντζωμένα γερά στα δημοτικά τραγούδια του χωριού μου!!! ... Οι βαθύτερες ρίζες της γλώσσας μας, μια διαρκής τροφοδοσία πνεύματος και σοφίας, από το βάθος της υπάρξεως ολόκληρου του Ελληνισμού! Μία αδιάκοπη και αδιατάρακτη πολιτισμική διάρκεια χιλιετιών, που χάνεται στις απαρχές της δημιουργίας του λόγου και του ίδιου του πολιτισμού!!! ... Ένας πραγματικός και ανεκτίμητος πολιτισμικός θησαυρός! Ένας αένανος κραταιός σύνδεσμος του χθες με το σήμερα, συνυφασμένος με την μακραίωνη ιστορική παρουσία του τόπου μας, οι ρίζες του οποίου βυθίζονται βαθιά, μέχρι και την Ομηρική πόλη Μονδαία! ...

Όπου λοιπόν εντόπισα κάποια απ' αυτά τα χαρακτηριστικά αρχαία λήμματα τα υποσημείωσα και φυσικά, δεν είναι τα μόνα! Απλά το έκανα επιλεκτικά και κατά την κρίση μου, μονάχα στα πιο χαρακτηριστικά. Δηλαδή σε κείνα που απλώς δεν χρησιμοποιούνται πλέον ευρέως στην καθημερινή ομιλία, οπότε και μόνο η ύπαρξή τους στα δημοτικά μας τραγούδια, εκτίμησα πως ήταν εξόχως σημαντική και πως έπρεπε οπωσδήποτε, τουλάχιστον αυτή τη στιγμή, να υποσημειωθούν! ...

Όσον αφορά το σύνολο της παρούσας ηλεκτρονικής εκδόσεως, θα πρέπει να γνωρίζει ο κάθε αναγνώστης, πως έγινε μονάχα από φιλότιμο, με μεράκι και με πολλή αγάπη για τον τόπο μου, χωρίς όμως προηγουμένη επιστημονική γνώση κι εμπειρία πάνω σ' ένα τέτοιο εγχείρημα. Θα πρέπει να σημειωθεί ωστόσο, πως πριν ξεκινήσει η προσπάθεια, ζητήθηκε η ανάλογη επιστημονική καθοδήγηση από το υπουργείο Πολιτισμού και κάποιους άλλους επιστημονικούς φορείς, οι οποίοι τουλάχιστον μέχρι της δημοσίευσής του **e-βιβλίου**, δυστυχώς δεν είχαν προλάβει ν' ανταποκριθούν ακόμα, αλλά ούτε κι η δημοσίευση μπορούσε να τους περιμένει περισσότερο! Ίσως κάποια άλλη φορά, ν' ανταποκριθούν εγκαίρως! ...

Συνεπώς, οι αναγνώστες ας περιοριστούν στην ουσία και στον πυρήνα του εγχειρήματος κι ας παραβλέψουν με την δέουσα συμπάθεια, οποιαδήποτε τεχνικά ή άλλα τυπικά σφάλματα εντοπίσουν. Οτιδήποτε όμως διορθώνεται κι επειδή το αρχείο θα είναι πάντοτε ανοιχτό για βελτιώσεις και προσθαφαιρέσεις υλικού, θα ήταν πάρα πολύ χρήσιμο για όλους, αυτές να μου υποδειχθούν και να διορθωθούν εγκαίρως.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, εφόσον το υλικό υπάρχει πλέον σ' αυτή την εύχρηστη μορφή και σε δημόσια διάθεση, οποιοσδήποτε έχει την δυνατότητα να το αξιοποιήσει καλύτερα από μένα, του εύχομαι καλή επιτυχία από τώρα! ...

Τέλος σημειώνεται, πως ολοκληρώθηκε πλέον και η στοιχειώδης επεξεργασία του βίντεο, οπότε τα τραγούδια έχουν δημοσιευθεί στην πολιτισμική πλατφόρμα **eu** του **ΟΠ Καναλιού ΕΥ** στο **YouTube**, στη λίστα [Ρουγκαντζιάρια | ΟΠ - ΛΟΥΤΡΟ ΨΠΚ](#), καθώς και στους υπόλοιπους διαδικτυακούς χώρους του **ΟΠ**, απ' όπου ο κάθε ενδιαφερόμενος, δύναται πλέον ν' ακούσει την αυθεντική τους εκτέλεση και γιατί όχι, να μάθει κι ο ίδιος να τα τραγουδάει! ...

Και σημειώστε ιδιαίτερα, πως όλη αυτή η εργασία, έγινε για να διασωθεί αυτό το υλικό. Συνεπώς αποθηκεύστε το όλοι σας, κοινοποιείστε το όπου μπορείτε! Σ' όσους περισσότερους φτάσει, τόσες ακριβώς κι οι πιθανότητες, αυτό να διασωθεί!

Καλή ανάγνωση λοιπόν σε όλους
και αγαπήστε το χωριό μας, πραγματικά το αξίζει! ...

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα Ραγκουτσάρια, είναι ένα λαϊκό δρώμενο που τελείται σε πολλές περιοχές της Βόρειας Ελλάδας κατά την διάρκεια των εορτών του Δωδεκαημέρου, από τα Χριστούγεννα μέχρι και των Φώτων. Προφανώς, έχει τις ρίζες του στις γνωστές πανάρχαιες τελετές της περιόδου του χειμερινού ηλιοστασίου, που στόχευαν στο να εξευμενίσουν τον ερχομό της νέας χρονιάς, αλλά και να καλοτυχήσουν ειδικότερα τη νέα καλλιεργητική και παραγωγική περίοδο, τα νέα γεννήματα. Οι ονομασίες, οι ημέρες και ο τρόπος τέλεσης του, ποικίλει από περιοχή σε περιοχή. Έτσι ενδεικτικά απαντιέται και ως Μπουρμπουσιάρια, Μπαμπαλιούρια κ.α.

Στο Λουτρό Ελασσόνας το δρώμενο τελείται την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους. Τα **Ρουγκαντζιάρια**, όπως προφέρεται στην τοπική ντοπιολαλιά, αποτελούνται από ένα μπουλούκι μεταμφιεσμένων, κυρίως νέων και αποκλειστικά αγοριών, τα οποία περιφέρονται πεζή από σπίτι σε σπίτι, τραγουδώντας κάλαντα - ευχές στους σπιτονοικοκύρηδες και για όλα τα ποθούμενα της νέας χρονιάς.

Το δρώμενο, άρρηκτα συνδεδεμένο με την κοινωνία, τις ανάγκες της και τους σκοπούς που καλείται να εξυπηρετήσει σε κάθε χρονική περίοδο, μεταλλάχθηκε και μεταλλάσσεται διαρκώς, παρακολουθώντας τις γενικότερες μεταβολές στην δομή των κοινωνιών και δη αυτών της υπαίθρου, ή ακόμη πιο συγκεκριμένα, του Λουτρού.

Κατά το παρελθόν, στα Ρουγκαντζιάρια μπορούσε να παρατηρηθεί κανείς τρεις διακριτές ομάδες.

- **Την κύρια ομάδα με επικεφαλής τον γαμπρό και τη νύφη.** Τα αντρόγυνα μπορούσαν να είναι περισσότερα του ενός, αλλά πάντοτε δορυφορικά του βασικού. Ο βασικός γαμπρός, είχε δεμένο στο ένα του χέρι με λεπτό σκοινί για να μην του πέσει ένα πορτοκάλι και στο άλλο, κρατούσε με προσοχή ένα βελόνι. Πρότεινε το πορτοκάλι στους θεατές και κυρίως στις νέες κοπέλες να το μυρίσουν, ενώ ταυτόχρονα με παιχνιδιάρικο τρόπο, τους προειδοποιούσε πως εάν δεν του πρόσφεραν τις προβλεπόμενες караμέλες ή τα αμύγδαλα, τότε θα τους τσιμπούσε με το βελόνι. Φυσικά όλοι γνώριζαν το παιχνίδι, όλοι είχαν μαζί τους τις απαραίτητες караμέλες ή τα αμύγδαλα, αλλά κι όλοι συμμετείχαν πρόσχαρα σ' αυτό το περίεργο και με απόκρυφη ερωτική προδιάθεση παιχνίδι, κάνοντας πως τάχα δεν είχαν τα απαραίτητα πρόσφορα, για να προκαλέσουν επίτηδες τα πειραχτικά σχόλια και τις χαριτωμένες απειλές του γαμπρού. Παράλληλα η νύφη φιλούσε τα χέρια των μεγαλύτερων, όπως ακριβώς ήτανε τότε εθιμοτυπικά υποχρεωμένες να κάνουν κι οι πραγματικές νύφες του χωριού, για σαράντα ημέρες μετά τον γάμο. Με τ' απαραίτητα σκωπτικά σχόλια φυσικά!
- **Την δεύτερη ομάδα των ηλικιωμένων συνοδών.** Αυτοί είχαν προϋπηρετήσει όταν ήταν η σειρά τους το δρώμενο, γνώριζαν καλά τον τρόπο διεξαγωγής του, όλα τα κάλαντα και ποιο τραγούδι θα πρέπει να ειπωθεί σε κάθε σπίτι. Από τα μετόπισθεν λοιπόν, υποστήριζαν και καθοδηγούσαν δραστικά όπου χρειαζόταν, τα παιδιά της πρώτης ομάδας.
- **Τέλος την τρίτη και συνοδευτική ομάδα.** Αυτή αποτελούνταν απ' όσους παρακολουθούσαν απλά το δρώμενο, για οποιονδήποτε λόγο και για όσο χρόνο θέλανε. Σ' αυτήν συμμετείχαν συνήθως τα πιτσιρικάκια του χωριού, φιλοξενούμενοι των χωριανών για τις γιορτές, περίεργοι και ενδιαφερόμενοι γενικότερα για την τελετουργία, κ.ά.

Αργά το απόγευμα, αφού ολοκληρώνονταν τα κάλαντα, τα Ρουγκαντζιάρια συγκεντρώνονταν στην πλατεία του χωριού για το καθιερωμένο γλέντι. Στο γλέντι πρωταγωνιστές ήταν η πρώτη ομάδα, αλλά επιπλέον εκεί συμμετείχαν κι όλοι οι χωριανοί. Τα έξοδά του γλεντιού, καλύπτονταν από τα λεφτά που συγκεντρώνονταν στα κάλαντα. Επίσης στο τραπέζωμα, καταναλώνονταν και κάθε είδους φαγώσιμο που τους είχε προσφερθεί σε κάθε σπίτι. Το γλέντι ξεκινούσε με τα κάλαντα του Αϊ Βασίλη και κατόπιν, τραγουδιούνταν και χορεύονταν, τα τραγούδια που είχαν δημιουργηθεί, αποκλειστικά για την ημέρα αυτή. Αυτά ωστόσο συμπληρώνονταν κι από άλλα τοπικά τραγούδια, αλλά και από της παραδοσιακής ορχήστρας, όταν αυτή υπήρχε.

Στις μέρες μας το δρώμενο εμφανίζει μια πιο απλοποιημένη μορφή. Τα χαρακτηριστικά της είναι πως οι μεταμφιέσεις δεν είναι ακραίες και Διονυσιακές. Περιορίζονται μονάχα στις τοπικές παραδοσιακές ενδυμασίες, ενώ ενίοτε δεν φοριούνται ούτε αυτές. Απουσιάζουν δε συνήθως, τόσο το βασικό αντρόγυνο, όσο και τα δορυφορικά του. Πρωταγωνιστές ωστόσο παραμένουν πάντοτε οι έφηβοι που πρόκειται τη νέα χρονιά να υπηρετήσουν την στρατιωτική τους θητεία, ενώ σπανίζει πλέον και η διοργάνωση του απογευματινού γλεντιού.

Όμως παρά τις διαφορές του τότε και του τώρα, το δρώμενο διατήρησε πανομοιότυπα τη βασική δομή και τον πρωταρχικό τελετουργικό του χαρακτήρα. Έτσι τα Ρουγκαντζιάρια, ξεκινάνε

εθιμοτυπικά με τα κάλαντα στην εκκλησία του χωριού, αμέσως μετά την Θεία Λειτουργία. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ένα πολύ ιδιαίτερο χαρακτηριστικό. Τα κάλαντα που τραγουδιούνται στην εκκλησία, δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με τον εξευμενισμό, την καλοτυχία και την γονιμότητας της νέας χρονιάς. Τουναντίον μάλιστα, είναι τα κάλαντα της Μεγάλης Πέμπτης! Τα κάλαντα της σταυρώσεως του Ιησού! Τα κάλαντα του θανάτου θα μπορούσε να πει κανείς! Πώς προέκυψε αυτή η περίεργη επιλογή, να λέγονται τα κάλαντα της Μεγάλης Πέμπτης την Πρωτοχρονιά; Άγνωστο!!! ... Ούτε επίσης γνωρίζει κανείς, εάν υπήρχαν κάποτε κάλαντα Πρωτοχρονιάς για την εκκλησία που ξεχάστηκαν.

Γι' αυτή την περίεργη επιλογή των κατοίκων, τώρα πια μόνο εικασίες μπορούν να γίνουν, είτε συμβατικές, είτε ασύμβατες. Έτσι πιθανότατα η επιλογή τους να προέκυψε, από την ανάγκη να εκφράσουν ευλάβεια, ευχαρίστηση και τιμή προς τον Θεό, ο οποίος κατά την πεποίθησή τους, είχε συμβάλει καθοριστικά στην εθνική απελευθέρωση από τους Τούρκους. Κι επειδή απ' ότι μπορούμε τώρα να συμπεράνουμε, δεν υπήρχαν κάλαντα για την εκκλησία, χρησιμοποίησαν από τα διαθέσιμα και για άγνωστο λόγο, εκείνα της Μεγάλης Πέμπτης! Εκτός πια κι αν το μεγαλείο εκείνων των πρώτων Ρουγκαντζιαριών, διέθετε τόσο υψηλό, πνευματικό και φιλοσοφικό απόθεμα, ώστε να τραγουδήσει τιμητικά ένα τραγούδι προς το θάνατο, που έχανε τη μάχη από την αναγεννημένη ζωή, αυτό που κυριολεκτικά σηματοδοτεί κι η πρώτη μέρα του νέου έτους! Σαν μία τιμητική επωδό δηλαδή, για τον καλό αγώνα ενός άξιου ηττημένου!; ...

Κατόπιν, τα Ρουγκαντζιάρια πάνε στο σπίτι του παπά κι από κει, σ' όλα τα υπόλοιπα σπίτια του χωριού με τη σειρά. Ο αρχηγός της ομάδας, θα πρέπει να γνωρίζει καλά τις ιδιαιτερότητες κάθε νοικοκυριού και με βάση αυτές, ξεκινάει πρώτος εκείνα τα κάλαντα, που ταιριάζουν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Άλλα τα κάλαντα στα σπίτια με μωρά, άλλα στα σπίτια με σχολιαρούδια, με ανύπαντρους, αρραβωνιασμένους, ξενιτεμένους, τσελιγκάδες, κλπ. Κάλαντα υπάρχουν μέχρι και για την απίθανη περίπτωση, που οι νοικοκυραίοι θα κρυφτούν για να μην καλοδεχτούν τα Ρουγκαντζιάρια! Σαφέστατα τα Ρουγκαντζιάρια, εκπληρώνουν και όποια επιθυμία του νοικοκύρη ν' ακούσει συγκεκριμένα κάλαντα, ή ακόμα και περισσότερα του ενός. Επιπλέον τα Ρουγκαντζιάρια κατά την μετακίνηση του μπουλουκιού από το ένα σπίτι στο άλλο, τραγουδούν και κατά αραιά διαστήματα, χορεύουν στο δρόμο τα κάλαντα του Αϊ Βασίλη.

Οι νοικοκυραίοι περιμένουν στο κατώφλι μ' ένα μπουκάλι τσίπουρο, από το οποίο θα πρέπει να πιουν όλοι οι πρωταγωνιστές και κατόπιν, όσοι από τους υπόλοιπους συνοδούς το επιθυμούν. Ακόμα δε κι αν οι πρωταγωνιστές δεν μπορούν να πιούνε άλλο, είναι δείγμα εξαιρετικής ευγενείας των παιδιών και τιμητική κίνηση προς τους οικοδεσπότες, το να βάλουν τουλάχιστον το μπουκάλι στο στόμα κι έστω, να προσποιηθούν ότι πίνουν! Συνοδευτικά δε με το τσίπουρο και πλούσια πιάτα, με έτοιμους μεζέδες, με ξηρούς καρπούς, γλυκίσματα κι ότι άλλο μπορεί να διαθέτει το σπιτικό, το οποίο θα μπορούσε να δώσει δύναμη στα παιδιά, για ν' αντέξουν αυτήν την ολόημερη και σκληρή δοκιμασία τους τόσο με το άφθονο τσίπουρο, όσο και με το διαρκές δυνατό τραγούδι! Τέλος και το απαραίτητο χαρτζιλίκι για το απογευματινό γλέντι.

Πάντως θα πρέπει να έχει κανείς υπόψη του, πως η τέλεση του δρώμενου από τα νέα παιδιά, δεν είναι καθόλου εύκολη δοκιμασία, αλλά ούτε και τόσο ξεκούραστη διαδικασία!!! ... Ίσως και γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, να καθιερώθηκε ο πρωταγωνιστικός ρόλος να ανήκει στους εφήβους, που θα υπηρετήσουν την στρατιωτική τους θητεία τη νέα χρονιά. Κάτι σαν μια δοκιμασία ικανότητας, για την επικείμενη ένταξή τους στην κοινωνία των ενηλίκων και άξιων ανδρών! Σαν μια απόδειξη, πως μπορούν πλέον να φέρουν και να τιμήσουν κι αυτοί πλέον με τη σειρά τους, τα όπλα των πατεράδων τους! ...

Εδώ θα μπορούσε να παρατηρήσει κανείς, μία απόμακρη ίσως, αλλά αρκετά συγγενική σχέση μεταξύ της δοκιμασίας των εφήβων νέων πολεμιστών των Ρουγκαντζιαριών, με κείνη του μύθου του Θησέα, που θα λογίζονταν ως άνδρας, μονάχα εάν κατάφερνε να σηκώσει τον βαρύ βράχο και να πάρει από κάτω το κρυμμένο σπαθί. Μία γενική κοινωνική απαίτηση της ευρύτερης ελληνικής νοοτροπίας, που θέλει τον πολεμιστή άξιο και κυρίως σώφρονα, πριν του παραχωρηθούν τα όπλα, με τα οποία θα πρέπει στο εξής να υπερασπίζει τη ζωή του, τους δικούς του, αλλά και ολόκληρη την κοινωνία στην οποία είναι ενταγμένος. Και η σωφροσύνη στην περίπτωση του Θησέα, ήταν η αποδοχή της δοκιμασίας να σηκώσει τον βράχο, ενώ στην περίπτωση των Ρουγκαντζιαριών, να ολοκληρώσουν την ολόημερη δοκιμασία τους με το δυνατό τσίπουρο, με μέτρο όμως, όμορφα και χωρίς να μεθύσουν, ή να παρασυρθούν σε οποιαδήποτε εκτροπή ...

[Επικουρικά δε όσον αφορά την απαίτηση της σωφροσύνης από το νέο πολεμιστή, ως ιδιαίτερο χαρακτηριστικό στοιχείο που διαπνέει υποσυνείδητα και γενικότερα τη φύση της

ελληνικής ψυχής και νοοτροπίας, νομίζω πως θα μπορούσα να καταθέσω εδώ και την προσωπική μου εμπειρία. Σταμάτησα λοιπόν να παλεύω με τον πατέρα μου παίζοντας, όταν κάποια στιγμή στην εφηβεία μου, παραλίγο κόντεψε να παραπέσει και να πέσει στο χώμα. Τότε κατάλαβα πως στο εξής κι ανά πάσα στιγμή, θα μπορούσα να φανώ δυνατότερός του. Αυτό και μόνο όμως, με συγκλόνισε και μου ήταν ήδη υπεραρκετό, ώστε να σταματήσω αυτό το παιχνίδι μας και δεν χρειαζόταν φυσικά, να δω και τον πατέρα μου ταπεινωμένο στο χώμα, ως απόδειξη των δυνατοτήτων μου. Κι από τότε, δεν ξαναπαλέψαμε ποτέ]

Σε κάθε περίπτωση ωστόσο, τα Ρουγκαντζιάρια είναι μία γοητευτικότερη τελετουργία κι εξαιρετικά κοινωνικότερη, που όλοι οι χωριανοί, προσμένουν οπωσδήποτε και με χαρά την τέλεσή της κάθε Πρωτοχρονιά, για να κατευοδώσουν και να γλεντήσουν με τους νέους στρατιώτες (με τους νέους πολεμιστές)! ...

Καλή Πρωτοχρονιά λοιπόν και για να δούμε, πόσοι και ποιοι από τους νέους, θα υπηρετήσουν **«σωστά και κυρίως συνετά»** το δρώμενο, αλλά και θ' αντέξουν μέχρι τέλους αυτή τη διασκεδαστική δοκιμασία της ενηλικιώσεώς τους, αποδεικνύοντας μ' αυτό το τελετουργικό δείγμα της ικανότητας και της σωφροσύνης τους, πως δικαιούνται και πάν' όλα, πως είναι άξιοι να κρατήσουν και να τιμήσουν τα όπλα των πατεράδων τους, ... «υπέρ βωμών και εστιών» όπως λέγανε και οι αρχαίοι μας πρόγονοι!

Καλή χρονιά πατριώτες, καλά γεννήματα και καλή θητεία στα παιδιά! ...

• **κάλαντα**

Άγιος Βασίλης

(ντοπιολαλιά)

Ν αγιός Βασίλης έρχιτι.
Γινάρης ξημιρώνι,
Βασίλη «αμπόθιν» έρχισι
κι «αμπόθιν» κατιβαίνις.

Ν ιγώ 'π' τα ξένα έρχουμι
κι στα δικά μου πάω.
Σαν έρχισ' απ' την ξενιτιά.
Πες μας κι ένα τραγούδι.

Ν ιγώ τραγούδια μάθισκνα.
τραγούδια να σας λέγω.

Στην πατιρίτσ' ακούμπησα.
να πω την αλφαβήτα.
Κι η πατιρίτσα ήταν χλωρή
κι απόληκε κλωνάρια.

Κλωνάρια χρυσοκλώναρα
κι όλ' αργυρά είν' τα φύλλα
κι όλ' αργυρά κι όλα χρυσά
κι όλα μαλαματένια.

(επεξηγήσεις)

άγιος
Γενάρης ξημερώνει
απ' (2π=1 παχύ μπ)πόθεν έρχεσαι
απ' (2π=1 παχύ μπ)πόθεν κατεβαίνεις

Ν εγώ (α)'π'(ό) τα ξένα έρχομαι

έρχεσαι

εγώ, μάθαινα,

πατερίτσα

έβγαλε

(τραγουδιστά – συρτός

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/vSM6XpIIXHI>)

Ν αγιό' μωρέ ν αγιός Βασίλης έρχιτι,
ν αγιός Βασίλης έρχιτι, Γινάρης ξημιρώνι, Γινάρης ξημιρώνι.
Βασί' μωρέ Βασίλη «αμπόθιν» έρχισι.
Βασίλη «αμπόθιν» έρχισι κι «αμπόθιν» κατιβαίνις κι «αμπόθιν» κατιβαίνις.

Ν ιγώ μωρέ ν ιγώ 'π' τα ξένα έρχουμι,
ν ιγώ 'π' τα ξένα έρχουμι κι στα δικά μου πάω κι στα δικά μου πάω.
Σαν έ' μωρέ σαν έρχισ' απ' την ξενιτιά.
Σαν έρχισ' απ' την ξενιτιά, πες μας κι ένα τραγούδι, πες μας κι ένα τραγούδι.

Ν ιγώ μωρέ ν ιγώ τραγούδια μάθισκνα.
ν ιγώ τραγούδια μάθισκνα, τραγούδια να σας λέγω, τραγούδια να σας λέγω.

Στην πα' μωρέ στην πατιρίτσ' ακούμπησα,
στην πατιρίτσ' ακούμπησα, να πω την αλφαβήτα, να πω την αλφαβήτα.
Κι η πα' μωρέ κι η πατιρίτσα ήταν χλωρή
κι η πατιρίτσα ήταν χλωρή κι απόληκε κλωνάρια κι απόληκε κλωνάρια.

Κλωνά' μωρέ κλωνάρια, χρυσοκλώναρα,
κλωνάρια χρυσοκλώναρα κι ολ' αργυρά είν' τα φύλλα κι ολ' αργυρά είν' τα φύλλα
κι ολ' αργυρά κι όλα χρυσά κι όλα μαλαματένια κι όλα μαλαματένια.

Στην εκκλησία

Κάτω στ' Αργύρου στόλισμα

(ντοπιολαλιά)

Κάτω στ' Αργύρου στόλισμα
και στων κεριών τον τόπο.
Ικεί σκιτζεύουν¹ το Χριστό,
οι σκύλοι οι Ουβραίοι.

Τουν παίδιβαν τουν σκίτζιβαν,
πουλύ τουν τυραννούσαν.
Κι του χαλκιά προυβόδισαν,
να φκιάξι τρία πιρόνια.

Κι αυτός ο ανιπρόκοπος,
που προκοπή δεν κάνει,
το σίδηρο παρ' έσυρε
βαρεί κι φκιάνι πέντε.

Δε σώνει που τα έφκιανι,
δε σώνει που τα φκιάνι,
'κατσι και τους ορμήνευε
'κατσι κι τ'ς ορμηνεύει.

Τα δυο βάλτε στα χέρια του,
τα δυο στα δυο ποδάρια,
το πέμπτο το φαρμακερό,
βάλτι του στην καρδούλα.

Να στάξει αίμα κι νιρό
κι του πικρό φαρμάκι.

(επεξηγήσεις)

Ιεροσόλυμα (το πιθανότερο!;)

Εκεί
Εβραίοι.

Τον παίδευαν τον σκίτζευαν,
πολύ τον
παρήγγειλαν
φτιάξει, καρφιά

ανεπρόκοπος,

παρατράβηξε
φτιάχνει

έφτιαχνε
φτιάχνει
(έ)'κατσε
(έ)'κατσε, τους

βάλτε(τό) του

νερό
το

¹ σκιτζής: [τούρκικη λέξη] ο κακός τεχνίτης, που δεν ξέρει, ή δεν κάνει καλά τη δουλειά του.

Στον παπλά

Απάνω σε μοσκομηλιά

(ντοπιολαλιά)

Απάνου σι μουσκουμηλιά
κι κάτου στ' άγιου κλήμα.
Ιδώ κοιμάτι ου δέσποτας,
μι του χαρτί στο χέρι.

Κοιμάτι κι ουνειρέβιτι
σου γάλα και σου μέλι.
Του γάλα τρών' οι άρχοντες
του μέλι οι αρχοντοπούλες.

Κι την κηρύθρα την καλή
την καίει η Παναγία.

(επεξηγήσεις)

Επάνω στη
κάτω στο άγιο
Εδώ κοιμάται ο δέσποτας
με το

Κοιμάται κι ονειρεύεται
στο, στο
Το
το

Στον δάσκαλο

Γραμματικός καθότανε

(ντοπιολαλιά)

Γραμματικός καθότανε,
σι πράσινο λιβάδι.
Έγραφε και κονδύλιζι,
μ' *ιννιά* βαφές μελάني.

Κι *΄βαψαν* τα ρουχάκια του,
τα χρυσοκεντημένα.
Σ' *ιννιά* ποτάμια τα *΄πλυνε*,
σι δεκαοχτώ πηγάδια.

Κι *πέρασιν ου* βασιλιάς,
κι *έβαψι τ' αλόγο* του.
Σ' *ιννιά* ποτάμια το *΄πλυνε*,
σι δεκαοχτώ πηγάδια.

Κι *πέρασαν* οι *πέρδικες*
κι *΄βαψαν* τα φτερά τους.

(επεξηγήσεις)

σε
έγραφε και κονδύλιαζε
εννιά

έβαψαν

εννιά
σε

πέρασε ο
έβαψε
εννιά
σε

έβαψαν

Όταν τα Ρουγκαντζιάρια αλλάζουν σπίτι

΄π' τους αρχοντάδες φεύγουμε

(ντοπιολαλιά)

΄π' τους αρχοντάδες *φεύγοιμι*,
στους αρχοντάδες *πάμι*.
Να τους *χρουνουπουλήσοιμι*,
να τους *χρουνουπουλούμι*.

(επεξηγήσεις)

(Α)΄π'(ό), φεύγοιμι
πάμε
χρονοπολήσοιμι
χρονοπολούμι

Σε σπίτι με μωρό στην κούνια

Ένα μικρό μικρούτσικο

(ντοπιολαλιά)

Ένα μικρό μικρούτσικο,
μικρό στη σαρμανίτσα.
Τρεις *βαίμπούλες* του κουνούν
και τρεις *του* κανακεύουν.

Κούνα του βάια μ' κούνα του,
ώσπου να 'ρθει η μάνα.
Για να του φέρει την τροφή
και το γλυκό του γάλα.

(επεξηγήσεις)

νταντάδες το
το

Κούνα το νταντά μου κούνα το,

Σε σπίτι με μοναχογιό

Η μάνα που 'χει έναν υγιό

(ντοπιολαλιά)

Η μάνα που 'χει έναν *υγιό*,
μικρό κι *χαϊδεμένο*.
Τουν έλουζι τουν χτένιζι,
στου δάσκαλου τουν στέλνι.

Κι *ου* δάσκαλος *τουν* *ράιζι*,
μι τη χρυσή του βέργα.
Πάει στην μάνα *τ' κλαίουντας*,
πάει παραπουνιόντας.

Παιδί μου που 'ν' τα γράμματα
και που 'νι *του* χαρτί σου.
Τα γράμματα *ίνι* στου χαρτί
κι ο νους μου πάει πέρα.

Πέρα πέρα στις όμορφες,
πέρα στις μαυρομάτες.
Που 'χουν *του* μάτι σαν *ιλιά*,
του φρύδι σαν γαϊτάνι.

Του δόλιου *του* *ματόκλαδου*,
σαν κρόσσι από μαντήλι.

(επεξηγήσεις)

υιό
χαϊδεμένο
τον έλουζε τον χτένιζε
στον δάσκαλο τον στέλνει.

ο, τον *ράιζι*
με
τ'(ου) κλαίγοντας,
παραπουνιόνταν

(εί)'ν'(α)ι το
είναι

το, *ελιά*,
το

Το δόλιο το *ματόκλαδο*,

Σε σπίτι με μοναχοκόρη

Μαρή κοντή μου τσαπουρνιά

(ντοπιολαλιά)

Μαρή κοντή μου τσαπουρνιά,
τι στέκεις στολισμένη;
Η μάνα μου *μι στόλισι*
κι στέκω *στολισμένη*.

Αυτού που *κουντουστέκισι*,
ου τόπους λουλουδιάζι.
Βγάζει λουλούδια του *Μαγιού*,
λουλούδια του Απρίλη.

Βγάζει κι *Μαιουβότανου*,
να φάν' τα χίλια *πρότα*.
Κι αν είναι χίλια κι εκατό,
να γίνουν τρεις χιλιάδες.

Κι αν είναι τρεις κι τέσσερις,
να γίνουν *δικαπέντι*.
Σαν του *μιλίσσι* να *πιρπατούν*,
σαν του *μιλίσσι* να *βάζουν*.

Κι σαν το ζιρβουμέλισσο,
να *βάζουν* τα κουδούνια.

(επεξηγήσεις)

με στόλισε
στολισμένη

ΚΟΝΤΟΣΤΕΚΕΣΑΙ
ο τόπος λουλουδιάζει.
Μαΐου,

Μαϊοβότανο,
φάνε, πρόβατα.

δεκαπέντε
μελίσσι, περπατούν
μελίσσι, βουίζουν.

ζερβομέλισσο
βουίζουν

Σε σπίτι με ανύπαντρο αγόρι

Σαν κίνησε ο νιούτσικος

(ντοπιολαλιά)

Σαν *κίνησιν* ου νιούτσικος,
να πάει ν' αρραβωνιάσει.
Ν ουδέ τα ρούχα τ' *έβανει*,
ν' ουδέ τα ρούχα τ' *βάνει*.

Κι η μάνα του τού έλεγε
κι η μάνα του τού λέει.
Πιδί μου *βάλ'* τα ρούχα σου,
βαλί τουν κάνουν χάρη.

Κι σύρι κι *αρραβώνιασι*,
του Ρήγα τ' *θυγατέρα*.
Αυτός ου Ρήγας ου ξανθής,
που 'χει τρεις *θυγατέρες*.

Τη μια τη λένε *Θωμάη*,
την άλλη *Δεσποπούλα*.
Την τρίτη τη μικρότερη,
Θανάσου *μαυρομάτα*.

Κι σύρι κι *αρραβώνιασι*,
τ' *Θανάσου* τ' *μαυρομάτα*.
Που 'χει *του* μάτι σαν *ιλιά*,
του φρύδι σαν *γαϊτάνι*.

Του δόλιου του ματόκλαδο,
σαν κρόσσι από *μαντήλι*.

(επεξηγήσεις)

κίνησεν

τ'(ου) *έβαζε*
τ'(ου) *βάζει*.

Παιδί, *βάλε*
τα *έβαλε* και του *έδωσαν* χάρη (ομορφιά).

Και *σύρε* κι *αρραβώνιασε*
τ'(ην)
ο, ο *ξανθός*,

Αθανασία

Και *σύρε* κι *αρραβώνιασε*
την *Αθανασία* τη *μαυρομάτα*
το, *ελιά*,
το

το *δόλιο* το *ματόκλαδο*,

Σε σπίτι με ανύπαντρη κόρη

Εδώ σε τούτη την αυλή

(ντοπιολαλιά)

*Ιδώ σι τούτη την αυλή,
στου μάρμαρου στρωμένη.
Ιδώ 'χουν κόρη ανύπαντρη,
κόρη α'ρραβωνιασμένη.*

Την τάζουν για *του* βασιλιά,
την τάζουν για *του* ρήγα.
Δε θέλει αυτή *του* βασιλιά,
δε θέλει αυτή *του* ρήγα.

Μόν' θέλει *του* ρηγόπουλο,
του βασιλιά τ' αγγόني.
Όπου *γιννιέτι* του πρωί,
κατάματα στουν Ήλιο.

Τουν Ήλιο βάζει πρόσωπο
κι *του* φεγγάρι *ασήθη*.
Κι *τουν* *καθάριου* Αυγερινό,
τουν βάζει *δαχτυλίδι*.

(επεξηγήσεις)

Εδώ σε
στο μάρμαρο στρωμένη.
Εδώ
α' (α στερητικό → ούτε) αρραβωνιασμένη.

τον
τον
τον
τον

το ρηγόπουλο

γεννιέται
στον

Τον
το, στήθη
τον καθάριο
τον

Σε σπίτι με αρραβωνιασμένους

Πως πρέπει ο βασιλικός

(ντοπιολαλιά)

Πως πρέπει *ου* βασιλικός,
στη μέση από *τουν* κήπο,
έτσι πρέπει κι *ου* νιούτσικος,
να παίζει με την κόρη.

Στα γόνατα την *έπαιρνε*,
στα μάτια τη *φιλούσε*.
Κόρη μ' δεν *είσαι* *ροϊδινή*,
ξανθή κι μαυρομάτα.

Αν θέλεις να 'μαι *ροϊδινή*,
ξανθή κι μαυρομάτα,
σύρι σ'ν Αδριανούπολη,
γύρνα στη *Σαλονίκη*.

Κι αγόρασέ μου *ξώπλατο*,
σερβιώτικο ζουνάρι.
Να ντύσου *ζώσου* *του* *πλατί*,
να μοιάζω *Σερβοπούλα*.

(επεξηγήσεις)

ο
τον
ο

έπαιρνε
φιλούσε
είσαι ρόδινη
ξανθή και μαυρομάτα.

ρόδινη,

σύρε σ'(τη)ν
Θεσσαλονίκη.

εξώπλατο
(από την Σερβία)
Να ντύσω και να ζώσω την πλάτη

Σε σπίτι που έχει ξενιτεμένο

Ξενιτεμένο μου πουλί

(ντοπιολαλιά)

*Ξινιτιμένο μου πουλί
κι παραπουνιμένου.
Η ξινιτιά σι χαίριτι
κι η μάνα τουν καημό της.*

*Τι να σου στείλω ξένη μου,
τι να σου παραγγείλω.
Σου στέλνω μήλο σέπιτι,
κυδώνι μαραγκιάζει.*

*Σου στέλνω κι του δάκρυ μου,
σ' ένα χρυσό μαντήλι.
Του δάκρυ ήταν βαφτερό
κι 'βαψι του μαντήλι.*

*Σ' ιννιά πουτάμια το 'πλυνα
κι πάλι δεν ξιβάφει.
Πάει κι η περδίκια 'ππει νιρό
κι 'βαψαν τα φτερά της.*

(επεξηγήσεις)

Ξενιτεμένο
παραπνεμένο
Η ξενιτιά σε χαιρείται
τον

ξένε

Σου στέλνω μήλο σέπεται (σαπίζει)

το

Το
έβαψε

εννιά ποτάμια
ξεβάφει
Πήγε κι η πέρδικα (να) ππει νερό
(έ)βαψαν

Σε σπίτι τσέλιγκα

Εδώ 'χουν χίλια πρόβατα και πεντακόσια γίδια

(ντοπιολαλιά)

*Ιδώ σι τούτη την αυλή,
σου μάρμαρου στρωμένη.
Ιδώ 'χουν χίλια πρόβατα
κι πιντακόσια γίδια.*

*Εδώ 'χουν κι τουν μπιστικό¹,
τουν καγκιλουφρυδάτου.
Βρε μπιστικέ βρε μπιστικέ,
βρε καγκιλουφρυδάτι.*

*Του τίνος είν' τα πρόβατα,
του τίνος είν' τα γίδια.
Τ' αφέντη μας τα πρόβατα,
τ' αφέντη μας τα γίδια.*

*Τ' αφέντη μας και του μαντρί,
μι του μαργαριάρι.*

(επεξηγήσεις)

Εδώ σε
στο μάρμαρο στρωμένη.
Εδώ
πεντακόσια

τον
τον καγκελοφρυδάτο

καγκελοφρυδάτε

Το
με το

¹ μπιστικός: έμπιστος

Σε σπίτι όπου οι νοικοκυραίοι κρύβονται, για να μην καλοδεχτούν τα Ρουγκαντζιάρια

Εδώ σ' ετούτη την αυλή γιουμάτου καλιακούδια

(ντοπιολαλιά)

Ιδώ σι τούτη την αυλή,
γιουμάτου καλιακούδια.
Τα μπ'σά γιννούν τα μπ'σά κλουσούν
τα μπ'σά σας βγάζ'ν τα μάτια.

(επεξηγήσεις)

Εδώ σε
γεμάτο(η)
Τα μ'(ι)σά γεννούν τα μ'(ι)σά κλωσούν
τα μ'(ι)σά σας βγάζ'(ου)ν τα μάτια.

Και μερικά από τα τραγούδια του απογευματινού γλεντιού

- τσάμικα - ερωτικά

Ποιος το είπε ' Κεφαλόβρυσο

(ντοπιολαλιά)

Ποιος το είπε ' Κιφαλόβρυσο,
ποιος το είπε ' Κρύα Βρύση,
ποιος το είπε στην αγάπη μου
κι θέλει να με χωρίσει.

Κι αν με χωρίσει ο κιαρατάς
κι αν με χωρίσει ο βλάκας,
στας¹ δυο στας τρεις θα λούζομαι,
στας τέσσερις θ' αλλάζω.

Και στας εφτά και στας οχτώ,
θα βγαίνω στο σιργιάνι.
(ή και με την παραλλαγή)
μ' άλλον άντρα θα πάω.

(επεξηγήσεις)

Ποιος το 'πε στο Κεφαλόβρυσο
ποιος το 'πε στην Κρύα Βρύση,
ποιος το 'πε στην αγάπη μου

Κι αν με χωρίσει ο κερατάς
κι αν με χωρίσει ο βλάκας,
(ει)ς τας δυο (ει)ς τας τρεις θα λούζομαι
(ει)ς τας τέσσερις θ' αλλάζω.

Κι (ει)ς τας εφτά και (ει)ς τας οχτώ,
θα βγαίνω στο σεργιάνι.

¹ **στας**: [εις τάς] αρχαία ελληνικά - **τάς**: η αιτιατική πληθυντικού, του οριστικού άρθρου θηλυκού γένους.

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: https://youtu.be/njK_-ScblYw)

Άιντε ωρέ ποιος το είπε ' Κί(νι)' ποιος το είπε· Κι(νι)φαλόβρυσο,
ποιος το είπε· ' Κι(νι)φαλόβρυσσο...ο,
ποιος το είπε Κιφαλό(νο)βρυσσο ποιο·ος το είπε Κρύα Βρύ·ύση,
ποιο·ος το είπε Κρύα Βρύ·...ση,
άιντε ποιος το είπε στην 'ε' ποιος το είπε· στην αγάπη μου,
ποιος το είπε· στην αγάπη μου...ου,
ποιος το είπε στην αγάπη μου κι·ι θέλει να με χωρίσει
κι·ι θέλει να με χωρί·...σει.

Άιντε κι αν με χωρί' λέει κι αν με χω·ωρίσι ο κιαρατάς
κι αν με χω·ωρίσι ο κιαρατά·...ς
κι αν με χωρίσι ο κιαρατάς κι α·αν με χωρίσει ο βλάκας
κι α·αν με χωρίσει ο βλά·...κας,
Άιντε «στας» δυο «στας» τρεί' λέει «στας» δυο «στα·ας» τρεις θα λούζομαι,
«στας» δυο «στα·ας» τρεις θα λούζο...μαι,
«στας» δυο «στας» τρεις θα λού·ούζομαι «στα·ας» τέσσερις θ' αλλά·άζω
«στα·ας» τέσσερις θ' αλλά·...ζω.

Άιντε και «στας» εφτά λέει και «στας» ε·εφτά και «στας» οχτώ
και «στας» ε·εφτά και «στας» οχτώ...ώ
και «στας» εφτά και «στας» οχτώ θα·α βγαίνω στο σιργιάνι
θα·α βγαίνω στο σιργιά·...νι.

Λεβέντης ήμαν μάτια μου

(ντοπιολαλιά)

Λεβέντης ήμαν μάτια μου,
λεβέντικα χορεύω,
λεβέντικα πατώ στη γη
και δεν την κορνιαχτίζω.

Σαν παίρνω έναν ανήφορο,
σαν άγριο περιστέρι
και την αγάπη σταύρωνα,
πο' ρχιτ' από τη βρύση.

Λίγο νερό της ζήτησα,
να πιω να ξεδιψάσω.
Φεύγα από δω λεβέντη μου,
φεύγα κι από σιμά μου.

Να μην το μάθει η μάνα μου
κι η δόλια η αδερφή μου.
Ν ιγώ 'χω αδέρφια αρματολούς,
πρώτα ξαδέρφια κλέφτες.

Έχω και τον πατέρα μου,
μέσα στο Προξενείο.

(επεξηγήσεις)

ήμαν: εδώ εάν είναι παραφορά του ήμου, τότε προφανώς εννοεί πως και είμαι ακόμα. Θα μπορούσε όμως να είναι και το ήμιν, καθώς όταν αναφερόμαστε στον εαυτό μας, πολύ συχνά στην ελληνική γλώσσα, χρησιμοποιούμε (σωστά) ενίοτε και τον πληθυντικό.

(κορνιαχτός -ίζω)

συναπαντώ
πο'(υ) (έ)ρχ(ε)ητ'(αι)

εγώ

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/Xus54FRtGpM>)

Άιντε λεβέντης ή' λέει λεβέντης· ήμαν μάτια μου, λεβέντης· ήμαν μάτια μου,
λεβέντης ήμαν μάτια μου λε·εβέντικα χορεύω, λε·εβέντικα χορεε...ύω,
λεβέντικα πατώ στη γη και·αι δεν την κορνιαχτίζω, και·αι δεν την κορνιαχτίί...ζω.

Άιντε σαν παίρνω ένα' λέει σαν παίρνω· έναν ανήφορο, σαν παίρνω· έναν ανήφορο,
' παίρνω έναν ανη(νή)φορο σα·αν άγριο περιστέρι, σα·αν άγριο περιστέε...ρι
Άιντε και την αγά' λέει και την α·αγάπη σταύρωνα, και την α·αγάπη σταύρωνα
και την αγάπη σταύρωνα πο'·ο 'ρχιτ' από τη βρύση, πο'· 'ρχιτ' από τη βρύ...ση.

Άιντε λίγο νερό λέει λίγο νε·ερό της ζήτησα, λίγο νε·ερό της ζήτησα,
'γο νερό της ζήτησα να·α πιω να ξεδιψάσω, να·α πιω να ξεδιψά...σω
Άιντε φεύγα από δω λέει φεύγα από·ό δω λεβέντη μου, φεύγα από·ό δω λεβέντη...μου,
'ύγα από δω λεβέντη μου φε·εύγα κι από σιμά·ά μου, φε·εύγα κι από σιμά...μου.
(ή και με την παραλλαγή
'ύγα από δω λεβέντη μου φε·εύγα κι από τη βρύ·ύση, φεύγα κι από τη βρύση.)

Άιντε να μην το μά' λέει να μην το·ο μάθει η μάνα μου, να μην το·ο μάθει η μάνα μου,
' μην το μάθει η μάνα μου κι·ι η δόλια η αδερφή·ήή μου, κι η δόλια η αδερφήή...μου.
Άιντε ν ιγώ 'χω αδέ' λέει ν ιγώ 'χω α·αδέρφια αρματολούς, ν ιγώ 'χω α·αδέρφια αρματολούς,
'γώ 'χω αδέρφια αρματολούς πρώ·ώτα ξαδέρφια κλέ·έφτες, πρώ·ώτα ξαδέρφια κλέ...φτες.

Άιντε 'χω και τον λέει και τον και·αι τον πατέρα μου, και τον και·αι τον πατέρα μου,
'χω και τον πατέρα μου με·έσα στο Προξενεί·είο, με·έσα στο Προξενεί...ο.

Εννιά οργιές βαθιά 'σκαφτα στη γη

(ντοπιολαλιά)

Ιννιά ουργιές βαθιά 'σκαφτα στη γη,
στη γη στη μαρμαρένια.
Να βγάλω μια κρούβρυση
κρύα παταγομένη.

Να έρχονται οι έμορφες
κι αυτές οι μαυρομάτες.
Να πλένουν τα ποδάρια τοις¹,
τον άσπρο τοις λαιμό.

Τα χέρια τοις τα παχουλά,
γιμάτα μπιλιτζίκια².
Να τα 'βαζα προσκέφαλο,
τρεις μέρες και τρεις νύχτες.

Τον ύπνο τοις δε χόρταινα,
τρεις μέρες και τρεις νύχτες.

(επεξηγήσεις)

Εννιά οργιές (έ)'σκαφτα βαθιά στη γη,

ΤΟΥΣ,
ΤΟΥΣ

ΤΟΥΣ
γεμάτα

ΤΟΥΣ

¹ **τοις**: κατά πάσα πιθανότητα, πρόκειται για ποιητική χρήση της αρχαίας δοτικής, αντί της αιτιατικής του πληθυντικού!!! ... Διαφορετικά, θα έπρεπε το «πλένουν», να ήταν «πλένει» ... Εκτός κι αν το «πλένουν», χρησιμοποιείται ως έντεχνο πέρασμα από τον πληθυντικό, στον ενικό αριθμό (της)! ...

² **μπιλιτζίκια**: τα βραχιόλια και τα διάφορα στολίδια των χειρών.

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/M5nxy1WJTU>)

Ιννιά ουργιές βαθιά βαθιά 'σκαφτα στη γη μωρέ στη γη στη μαρμαρένια.
Άει να βγάλω μια βρε Κωνσταντά μ', να βγάλω μια κρούβρυση, κρούβρυση,
να βγάλω μια κρού' κρούβρυση κρύα μωρέ κρύα παταγομένη.

Άει να έρχονται βρε Κωνσταντά μ', να έρχονται οι έμορφες, οι έμορφες.
Να έρχονται οι έ' οι έμορφες κι α' αυτές μωρέ κι αυτές οι μαυρομάτες.
Άει να πλένουν τα βρε Κωνσταντά μ' να πλένουν τα ποδάρια «τοις», ποδάρια «τοις».
Να πλένουν τα ποδά' ποδάρια «τοις», τον ά' μωρέ τον άσπρο «τοις» λαιμό.

Άει τα χέρια «τοις» βρε Κωνσταντά μ' τα χέρια «τοις» τα παχουλά, τα παχουλά.
Τα χέρια «τοις» τα πα' τα παχουλά γι'μά' μωρέ γιμάτα μπιλιτζίκια.
Άει να τα 'βαζα βρε Κωνσταντά μ', να τα 'βαζα προσκέφαλο, προσκέφαλο.
Να τα 'βαζα προσκέ' προσκέφαλο τρεις μέ' μωρέ τρεις μέρες και τρεις νύχτες.

Τον ύπνο «τοις» δε χό' δε χόρταινα, τρεις μέ' μωρέ τρεις μέρες και τρεις νύχτες.

Δυασμί μου και βασιλικέ

(ντοπιολαλιά)

*Δυασμί μο' και βασιλικέ
και σεις μυρωδικά μου
και σεις μυρωδικά μου,
μ' έκαψες την καρδιά μου.*

*Ν εσείς μ' αποκοιμίσατε
και μο' φυγε η αγάπη
και μο' φυγε η αγάπη
κοντούλα και γιομάτη.*

*Παίρνω τα όρη ψάχνοντας
και τα ι βουνά ρωτιώντας
και τα ι βουνά ρωτιώντας,
το Θεο¹ παρακαλιώντας.*

*Κοπάησα και την έβρισκα
στον αργαλειό να υφαίνει,
στον αργαλειό να υφαίνει,
την κρένω δεν μου κρένει.*

(επεξηγήσεις)

Δυόσμε μου

μου κόψατε

μου
μου

ρωτώντας
ρωτώντας
παρακαλώντας

κοπίασα και την βρήκα

της αποκρίνομαι δεν μου αποκρίνεται

¹Θεο: το ε, διαβάζεται και προφέρεται άτονο και τείνοντας ηχητικά προς το ι. Θεο → Θιο.

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/z90rmdiwOCo>)

*Δυασμί μωρέ δυασμί μο' και βασιλικέ,
δυασμί μο' και βασιλικέ και σεις μυρωδικά μου, και σεις μυρωδικά μου
και σεις μυρωδικά μου, μ' έκαψες την καρδιά μου
και σεις μυρωδικά μου, μ' έκαψες την καρδιά μου.*

*Ν εσείς μωρέ ν εσείς μ' αποκοιμίσατε,
ν εσείς μ' αποκοιμίσατε και μο' φυγε η αγάπη, και μο' φυγε η αγάπη.
Και μο' φυγε η αγάπη κοντούλα και γιομάτη
και μο' φυγε η αγάπη κοντούλα και γιομάτη.*

*Παίρνω μωρέ παίρνω τα όρη ψάχνοντας,
παίρνω τα όρη τα ψάχνοντας και τα ι βουνά ρωτ(ι)ώντας, και τα ι βουνά ρωτ(ι)ώντας.
Και τα βουνά ρωτ(ι)ώντας το Θεο παρακαλ(ι)ώντας
και τα βουνά ρωτ(ι)ώντας το Θεο παρακαλ(ι)ώντας.*

*Κοπά' μωρέ κοπάησα και την έβρισκα,
κοπάησα και την έβρισκα στον αργαλειό να υφαίνει, στον αργαλειό να υφαίνει.
Στον αργαλειό να υφαίνει την κρένω δε μου κρένει,
στον αργαλειό να υφαίνει την κρένω δε μου κρένει.*

Ρινούλα

(ντοπιολαλιά)

Μην τ' αριοπλέκεις τα μαλλιά
κι μην τα ρίχ'ς στις πλάτις,
μας ζούρλανες μας τρέλανες,
μας πήρες το μυαλό μας.

Μας ζούρλανες το δάσκαλο
κι 'χασι τα γράμματά του,
μας ζούρλανες και τον παππά
κι 'χασι την ψαλμωδιά του.

(επεξηγήσεις)

αριοπλέκεις
ρίχ'(νει)ς στις πλάτες

έχασε

κι έχασε την ψαλμωδία του.

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/4E0A9TvL-s4>)

' τα ν αριοπλέκεις τα να μαλλιά Ρινούλα, ωρέ Ρινούούλα, μην·
' τα ν αριοπλέκεις τα να μαλλιά Ρινούλα, ωρέ Ρινούού...λα,
ωρέ και μην τα ρίχ'ς στις πλά·άτις, Ρινού·λα χαμαϊδού·ούλα
και μην τα ρίχ'ς στις πλά·άτις, Ρινού·λα χαμαϊδούού...λα,
' ζου(νού)ρλανις μας τρέ(τρέ)λανις Ρινούλα, ωρέ Ρινούούλα, μας·
' ζου(νού)ρλανις μας τρέ(τρέ)λανις Ρινούλα, ωρέ Ρινούού...λα,
ωρέ μας πήρες το μυαλό·ό μας Ρινού·λα χαμαϊδού·ούλα,
μας πήρες το μυαλό·ό μας Ρινού·λα χαμαϊδούού...λα.

' ζου(νού)ρλανις το δά(δα)σκαλο Ρινούλα, ωρέ Ρινούούλα, μας·
' ζου(νού)ρλανις το δά(δα)σκαλο Ρινούλα, ωρέ Ρινούού...λα,
ωρέ κι 'χασι τα γράμματά·ά του Ρινού·λα χαμαϊδού·ούλα
κι 'χασι τα γράμματά·ά του Ρινού·λα χαμαϊδούού...λα,
' ζου(νού)ρλανις και τον τον παππά Ρινούλα, ωρέ Ρινούούλα, μας·
' ζου(νού)ρλανις και τον τον παππά Ρινούλα, ωρέ Ρινούού...λα,
ωρέ κι 'χασι την ψαλμωδιά·ά του Ρινού·λα χαμαϊδού·ούλα
κι 'χασι την ψαλμωδιά·ά του Ρινού·λα χαμαϊδούού...λα.

- τσάμικα - κλέφτικα

Τα χιόνια και τα κρούσταλλα

(ντοπιολαλιά)

Τα χιόνια κι τα κρούσταλλα,
ν αυτά φέρνουν χειμώνα
κι τα ευζωνάκια στη γραμμή,
στη σέλα αραδιασμένα.

Λάμπουν τα φουστανέλια τους
κι αστράφτουν τα σπαθιά τους.
Κι το σκουφάκι του τσολιά,
στον ώμο κυματίζει.

(επεξηγήσεις)

φουστανέλες

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/99sivPK8Oul>)

Άιντε ωρέ νι τα χιόνια κι νε τα χιόνια·α κι τα κρούσταλλα· τα χιόνια·α κι τα κρούσταλλα,
τα χιόνια κι τα κρούσταλλα ν·α·αυτά φέρνουν χειμώ·ώνα ν·α·αυτά φέρνουν χειμώ·ώ...να
άιντε ωρέ νι κι τα ευζω·ωνά' νι κι τα ευζω·ωνάκια στη γραμμή· κι τα ευζω·ωνάκια στη γραμμή,
κι τά ευζωνάκια στη γραμμή στη· νι σέλα αραδιασμέ·ένα στη· νι σέλα αραδιασμέ·έ...να.

Άιντε ωρέ νι λάμπουν τα· φου' λέει λάμπουν τα·α φουστανέλια τους· λάμπουν τα·α
φουστανέλια...τους,

λάμπουν τα φουστα·ανέλια τους κι α·αστράφτουν τα σπαθιά·ά τους κι α·αστράφτουν τα
σπαθιά...τους.

Άιντε ωρέ νι κι το σκου·ουφά' 'ρέ κι ν το σκου·ουφάκι του τσολιά· κι ν το σκου·ουφάκι του
τσολιά...ά,

κι ν το σκουφάκι· νι του τσολιά στο·ον ώμο κυματί·ίζει στο·ον ώμο κυματί·...ζει.

Οι κλέφτες μπαρμπερίζονταν

(ντοπιολαλιά)

*Οι κλέφτες μπαρπυρίζονταν
και στο γυαλί τηριόνταν.
Κι ένας τον άλλο έλεγαν
κι ένας τον άλλο λέει.*

*Ήμορφα κεφάλια πο' 'χομε
και τσιγκελαμοστάκια,
δεν πρέπει για τη Λάρισα,
της Λάρσας τα μποντρούμια.*

*Μόν' πρέπει για ψηλά βουνά
στ' Ολύμπου τις ραχούλες,
κάθε ραχούλα και κλαρί
κάθε κλαρί και κλέφτης.*

(επεξηγήσεις)

Οι κλέφτες μπαρμπερίζονταν
τηρούνταν

όμορφα κεφάλια που έχουμε
τσιγκελομουστάκια

Λάρισας, μπουντρούμια

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/P2SDYPfsCl8>)

Οι κλέφτες μπαρπυρι(νί)ζονταν βρε Λί·ίγκο¹ βρε Λίίγκο, οι
ν οι κλέφτες μπαρπυρι(νί)ζονταν βρε Λί·ίγκο βρε Λίί...γκο
άντε και στο γυαλί τηριό·όνταν βρε Λί·ίγκο καπετά...άνιε,
και στο γυαλί τηριό·όνταν βρε Λί·ίγκο καπετά...νιε.
' 'να(να)ς τον άλλο ν έ(νε)λεγαν βρε Λίίγκο βρε Λίίγκο βρε...
' 'να(να)ς τον άλλο ν έ(νε)λεγαν βρε Λί·ίγκο καπετά...νιε,
ωρέ κι ένας τον άλλο λέ·έει βρε Λί·ίγκο καπετά...άνιε
κι ένας τον άλλο λέ·έει βρε Λί·ίγκο καπετά...νιε.

Ήρφα να κεφάλια πο' νο 'χομε βρε Λί·ίγκο βρε Λί·ίγκο, όμο'
'ρφα να κεφάλια πο' νο 'χομε βρε Λί·ίγκο βρε Λίί...γκο,
ωρέ και τσιγκελαμοστά·άκια βρε Λί·ίγκο καπετά·άνιε
και τσιγκελαμοστά·άκια βρε Λί·ίγκο καπετά...νιε.
Δε πρέπει για τη Λά(λά)ρισα βρε Λί·ίγκο βρε Λίίγκο δε
δε πρέπει για τη Λά(λά)ρισα βρε Λί·ίγκο καπετά...νιε,
ωρέ της Λάρσας τα μποντρού·ούμια βρε Λί·ίγκο καπετά·άνιε
της Λάρσας τα μποντρού·ούμια βρε Λί·ίγκο καπετά...νιε.

*Μόν' πρέπει για ψηλά βουνά
στ' Ολύμπου τις ραχούλες,
κάθε ραχούλα και κλαρί,
κάθε κλαρί και κλέφτης.*

¹ *Λίγκος*: όνομα κλέφτη.

Χορεύουν τα τσιαμόιπουλα

(ντοπιολαλιά)

Χορεύουν τα τσιαμόιπουλα,
κι παίζουν τα καημένα.
Κι ένα μικρό τσιαμόιπουλο,
δε παίζει δε γιλάι.

Μόν' το σπαθάκι τ' έφκiane,
μόν' το γαργαροπλένει.

Σπαθάκι μου περήφανο,
και γαργαροπλημμένο,
πολλές φορές μο' γλίτωσης,
'π' τα τούρκικα τα χέρια.

Κι αν με γλιτώσεις κι άλλη φορά,
απ' των εχθρών τα χέρια,
θέλ' να σ' αντύσω στο φλουρί
και στο μαργαριτάρι.

(επεξηγήσεις)

γελάει

μου (με)
(α)'π'(ό)

ντύσω (στολίσω με)

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/92CHnVw0GXc>)

Άει μωρέ χορεύουν τα λέει χορεύουν· τα τσιαμόιπουλα, χορεύουν·ουν τα τσιαμόιπουλα,
χορεύουν τα τσιαμόιπουλα κι·ι παίζουν τα καημέ·ένα, κι·ι παίζουν τα καημέ...να.
Άει μωρέ κι ένα μικρό λέει κι ένα μι·ικρό τσιαμόιπουλο κι ένα μι·ικρό τσιαμόιπουλο,
κι ένα μικρό τσιαμόιπουλο δε·ε παίζει δε γιλάει, δε·ε παίζει δε γιλάά...ει.

Άει μωρέ μόν' το σπαθά' λέει μόν' το σπα·αθανάκι τ' έφκiane, μόν' το σπα·αθάκι τ' έφκiane,
μόν' το σπαθάκι τ' έφκiane μό·όν' το γαργαροπλένει, μό·όν' το νο γαργαροπλένει.

Άει μωρέ σπαθάκι μου λέει σπαθάκι·ι μου περήφανο, σπαθάκι·ι μου περήφανο,
σπαθάκι μου περήφανο κι·ι γα(να)ργαροπλημμένο κι·ι γα(να)ργαροπλημμένο.
Άει μωρέ πολλές φορές πολλές φο·ορές μο' γλίτωσης, πολλές φο·ορές μο' γλίτωσης
πολλές φορές μο' γλίτωσης 'π' τα·α τούρκικα τα χέρια, 'π' τα·α τούρκικα τα χέρια.

Κι αν με γλιτώσεις κι άλλη φορά,
απ' των εχθρών τα χέρια,
θέλ' να σ' αντύσω στο φλουρί
και στο μαργαριτάρι.

Ποιος έχει αράδα σήμερα

(ντοπιολαλιά)

Ποιος έχει αράδα σήμερα
να φ'λάξει καραούλι,
του Γιώργου η αράδα σήμερα
να φ'λάξει καραούλι,
Βελούλα αράδα σήμερα
να φ'λάξει καραούλι.

Βελούλα φύλαξε καλά,
μας έχουν προδωμένους,
μας έχουν στέκια δώδεκα
τουφέκια δεκαπέντε.

(επεξηγήσεις)

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/lqFxisUhMYy>)

Ποιος έχει αράδα σή(νι)μερα Βελούλα¹, ωρέ Βελούούλα μ' ποιος·
έ(νε)χει αράδα σή(νι)μερα Βελούλα, ωρέ Βελούού...λα.
ωρέ να φ'λάξει καραού·ούλι μωρέ· Γιώργο Βελού·ούλα να φ'λά·ξει καραούούλι μωρέ· Γιώργο
Βελούού...λα,
του Γιώργου η αράδα σή(νι)μερα Βελούλα, ωρέ Βελού·ούλα μ', του
Γιώργου είν' αράδα σή(νι)μερα Βελούλα, ωρέ Βελούού...λα
ωρέ να φ'λάξει καραού·ούλι μωρέ· Γιώργο ...
(το υπόλοιπο βίντεο έλειπε)

Βελούλα φύλαξε καλά,
μας έχουν προδωμένους,
μας έχουν στέκια δώδεκα
τουφέκια δεκαπέντε.

¹ **Βελούλας**: κλέφτης

Αργύρω μ'

(ντοπιολαλιά)

Βγήκε η αυγή ξημέρωνε
κι ένα Σαββάτο βράδυ
Αργύρω πάει κι για κλαδί,
κλαδί για τα μανάρια.

*Κι οι κλέφτις παραμόνημαν,
από ψηλή ραχούλα.
Αργύρω μ' ρίξε το κλαδί,
ρίξε και το τσεκούρι.*

Το πώς να ρίξω το κλαδί,
το πως και το τσεκούρι;

(επεξηγήσεις)

Κι οι κλέφτες παραμόνευαν

(τραγουδιστά)

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/OrGZfZ9Kqhk>)

Βγήκ' η ν αυγή ξημέ(νε)ρωνε ν Αργύρω, μωρέ ν' Αργύύρω ν Α'
βγήκ' η ν αυγή ξη:μέ(νε)ρωνε ν Αργύρω, μωρέ ν' Αργύύ...ρω
ωρέ κι ένα Σαββάτο βρά:άδου ν' Αργύ:ρω μ', τσελιγκούούλα
κι ένα Σαββάτο βρά:άδου ν' Αργύρω μ', τσελιγκούού...λα
'ργύ(νι)ρω μ' πάει και για να κλαδί ν Αργύρω, μωρέ ν Αργύύρω ν Α'
'ργύ(νι)ρω πάει και: για να κλαδί ν Αργύρω, μωρέ ν Αργύύ...ρω,
ωρέ κλαδί για τα μανά:άρια ν Αργύ:ρω μ' τσελιγκού:ούλα
κλαδί: για τα μανά:άρια ν Αργύ:ρω μ' τσελιγκούού...λα.

Κι οι κλέφτις παρα:μό(νο)νιβαν, ν Αργύρω: μωρέ ν Αργύύρω μ' οι
κλέ(νε)φτις παραμό(νο)νιβαν, ν Αργύρω: μωρέ ν Αργύύ...ρω,
ωρέ ν από ψηλή ραχού:ούλα ν Αργύ:ρω τσελιγκού:ούλα
ν από: ψηλή ραχού:ούλα ν Αργύ:ρω μ' τσελιγκούού...λα.
νι 'ργύρω μ' ρίξε: το νο κλαδί, ν Αργύρω: μωρέ ν Αργύ:ύρω ν Α'
νι 'ργύρω μ' ρίξε: το νο κλαδί, ν Αργύρω: μωρέ ν Αργύύ...ρω.
ρίξε και το νο: τσεκού' τσεκούρι, ν Αργύ:ρω τσελιγκού:ούλα
και το: τσεκού' τσεκού:ούρι, ν Αργύ:ρω τσελιγκού:ού...λα

«Το πώς» να ρίξω: το νο κλαδί ν Αργύρω: μωρέ ν Αργύύρω «το:
' πώ(νο)ς» να ρίξω: το νο κλαδί ν Αργύρω: μωρέ ν Αργύύ...ρω,
μωρέ «το πώς» και το τσεκού:ούρι ν Αργύ:ρω τσελιγκού:ούλα
«το πως:» και το τσεκού:ούρι ν Αργύ:ρω τσελιγκούού...λα.

• τσάμικα - βουκολικά

Κάτσε ν Αντώνη μ' ψυχογιέ

(ντοπιολαλιά)

Κάτσι ν' Αντώνη μ' ψυχογιέ,
κάτσι να φ'λάξ' τους σκλάβους,
Ν ιγώ να βγω κατά μαντριά,
'σι' απάν' στα βλαχομάντρια,

Να πιάσω τους τσοπάνηδες,
και τους τσοπαναραίους,
να στείλουμε τα γράμματα
μέσ' την κυρά Φρασύνα (ή Φροσύνη).

Να στείλω φέσια δώδεκα
γιλέκα δεκαπέντε.

(επεξηγήσεις)

κάτσε
φυλάξεις
εγώ
(ί)σι(α)

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/cdMdDWbYyTI>)

'τσι νι ν' Αντώνη· ψυ(νι)χογιέ, ν' Αντώνη· ωρέ ν' Αντώνη μ', ν Α'
'τσι νι ν' Αντώνη· ψυ(νι)χογιέ, ν' Αντώνη· ωρέ ν' Αντώνη... μ',
'ντώνη κάτσι· να φ'λάξ' τους σκλά·άβους, ν Αντώ·νη μ' Κατσιαντώνη
κάτσι· να φ'λάξ' τους σκλά·άβους, ν Αντώ·νη μ' Κατσιαντώ...νη.
Ν ιγώ νο θα βγω κα·τά να μαντριά ν Αντώνη· ωρέ ν Αντώνη μ' ν ι'
ν ιγώ νο θα βγω κα·τά να μαντριά ν Αντώνη· ωρέ ν Αντώνη... μ',
ωρέ 'σια παν'· στα βλαχομά·άντρια ν Αντώ·νη μ' Κατσιαντώνη μ'
'σια παν'· στα βλαχομά·άντρια ν Αντώ·νη μ' Κατσιαντώ...νη.

Να πιάσω τους τσοπάνηδες
και τους τσοπαναραίους,
νι στείλουμε τα γρά(να)μματα ν' Αντώνη· ωρέ ν Αντώνη μ' να
νι στείλουμε τα· γρά(να)μματα ν' Αντώνη· ωρέ ν Αντώνη... μ',
ωρέ μέσ' την· κυρά Φρασύνα ν Αντώ·νη Κατσιαντώνη μ'
μέσ' την· κυρά Φρασύνα ν Αντώ·νη μ' Κατσιαντώ...νη.

Στεί(νι)λω φέσια· δώ(νο)δεκα ν Αντώνη· ωρέ ν Αντώνη μ' ν Α'
στεί(νι)λω φέσια· δώ(νο)δεκα ν Αντώνη· μωρέ ν Αντώ...νη
ωρέ γιλέ·κα δεκαπέ·έντε ν Αντώ·νη μ' Κατσιαντώνη μ'
γιλέ·κα δεκαπέ·έντε ν Αντώ·νη μ' Κατσιαντώ...νη μ'.

- τσάμικα - κοινωνικά

Στα Βέροια βγαίν' ένα νερό

(ντοπιολαλιά)

Στα Βέροια βγαίν' ένα νερό,
το λέν' ασημονέρι.
Το πίν' τα λάφια κι ψοφούν,
τ' αρκούδια κι λυσσιάζουν.

Το πίν' τα λάια πρόβατα
κια λησμονούν τ' αρνιά τους.
Όσες μανούλες κι αν το πιουν,
καμιά *πιδί* δεν κάνει.

Να το 'πινε κι η μάνα μου,
ιμένα να μην κάνει.
Σα μο' 'κανε τι μου 'θελε,
σα μο' 'χει τι μο' θέλει.

(επεξηγήσεις)

πίν'(ουν)

Το πίν'(ουν) τα λάγια (μαύρα) πρόβατα
και

παιδί

εμένα

Σαν μ' έκανε τι με ήθελε,
σαν μ' έχει τι με θέλει.

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/xZ2roBZyPri>)

Άιντε στα Βέροια βγαί' λέει στα Βέροια· βγαίνει ένα νερό, στα Βέροια· βγαίνει ένα νερό,
στα Βέροια βγαίνει ένα νερό το·ο λέν' ασημονέ·έρι, το λέν' ασημονέ...ρι.
Άιντε το πίν' τα λά' λέει το πίν' τα·α λάφια και ψοφούν, το πίν' τα·α λάφια και ψοφούν,
το πίν' τα λάφια και ψοφούν τ' α·αρκούδια και λυσσιάζουν, τ' α·αρκούδια και λυσσιά...ζουν.

Άιντε το πίν' τα λά' λέει το πίν' τα·α λάια πρόβατα, το πίν' τα·α λάια πρόβατα
το πίν' τα λάια πρόβατα κια·α λησμονούν τ' αρνιά τους κια·α λησμονούν τ' αρνιά... τους.
Όσες μανούλες κι αν το πιουν, καμιά *πιδί* δεν κάνει.

Άιντε να το 'πινε λέει να το 'πι·ινε κι η μάνα μου, να το 'πι·ινε κι η μάνα μου
να το 'πινε κι η μάνα μου κι· *ιμένα* να μην κάνει, κι· *ιμένα* να μην κά...νει.
Άιντε σα μο' 'κανε λέει σα μο' 'κα·ανε τι μου 'θελε, σα μο' 'κα·ανε τι μου 'θελε;
Σα μο' 'κανε τι μο' 'θελε σα·α μο' 'χει τι μο' θέλει, σα·α μο' 'χει τι μο' θέ...λει;

• τσάμικα - εσχατολογικά

Τσιατσούλα μ' το κορμάκι σου

(ντοπιολαλιά)

Τσιατσούλα μ' το κορμάκι σου,
γιατί λυγάς τη μέση;
Μη γαρ¹ η μέση σε πονεί,
μη γαρ καμάρι το 'χεις;

*** Μήπως γιατί (αρχ. ελλ.)
*** μήπως γιατί

Ουδέ η μέση με πονεί
κι ουδέ καμάρι το 'χω,
μόν' πάει ο πόνος στα παιδιά,
πόνος στα παλληκάρια.

ούτε
ούτε
Μου

Στην πόλη σφάζουν πρόβατα
κι στην Αγιά κριάρια
και στις Τσιατσιούλας την αυλή,
σφάζουν παλληκαράκια.

Σφάζουν της χήρας τον υιγιά,
τον λέν' παχύ κριάρι.
Το αίμα 'υλάκι κίνησε,
ν αυλάκι και ποτάμι.

υι(γι)ό,
αυλάκι

Στη θάλασσα ροβόλησε,
στη θάλασσα πααίνει.

πηγαίνει.

¹ γαρ είναι απίστευτο το ότι το αρχαίο γαρ, διασώθηκε ατόφιο μέσα σ' αυτό το τραγούδι και στο πέρασμα τόσων χιλιετιών!!! ...

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/lZoU446esLA>)

Τσιατσούλα μ' το κορμά' κορμάκι σο', για'ατί μωρέ γιατί λυγάς τη μέση;
«Μη γαρ» η μέ' ωρ' Τσιατσιούλα μου «μη γαρ» η μέση σε πονεί, βρε σε πονεί,
«μη γαρ» η μέση σε ωρ' σε πονεί «μη γαρ» μωρέ «μη γαρ» καμάρι το 'χεις;

Ουδέ η μέση με ωρ' με πονεί κι ου·δέ μωρέ κι ουδέ καμάρι το 'χω,
μόν' πάει ο πό' Τσιατσιούλα μου μόν' πάει ο πόνος στα βρε στα παιδιά, βρε στα παιδιά,
μόν' πάει ο πόνος στα βρε στα παιδιά, πό·πόνος μωρέ πόνος στα παλληκάρια.

Άει στην πόλη σφά' Τσιατσιούλα μου στην Πόλη σφάζουν πρόβατα, βρε πρόβατα,
στην πόλη σφάζουν πρό' βρε πρόβατα και' στην μωρέ και στην Αγιά κριάρια,
άει και στις Τσιατσιού' Τσιατσιούλα μου και στις Τσιατσιούλας την αυλή, βρε την αυλή
και στις Τσιατσιούλας την βρε την αυλή σφά·άζουν μωρέ σφάζουν παλληκαράκια.

Άει σφάζουν της χή' Τσιατσιούλα μου σφάζουν της χήρας τον υιγιά, βρε τον υιγιά,
σφάζουν της χήρας τον βρε τον υιγιά, το·ον λεν μωρέ τον λεν παχύ κριάρι.
Άει το αίμα 'υλά' Τσιατσιούλα μου το αίμα 'υλά·κι κίνησε, βρε κίνησε,
το αίμα 'υλάκι κί' μωρ' κίνησε ν α·αυλά' μωρέ ν αυλάκι και ποτάμι.
Άει στη θάλασσα Τσιατσιούλα μου, στη θάλασσα· ροβό' ροβόλησε, ροβόλησε
στη θάλασσα ροβό' ροβόλησε στη·η θα' μωρέ στη θάλασσα πααίνει.

Έβγα μάνα μ' και χούιαξε

(ντοπιολαλιά)

Έβγα μάνα μ' και χούιαξε,
στο πέρα παραθύρι.
Όποιος γονής έχει παιδιά,
φέτος μην τα παντρέψει.

Φέτος θα γένει ο πόλεμος,
θα γέν' παλιανταρσία.
Θα κλάψουν μάνες για παιδιά,
γυναίκες για τους άντρες.

Θα κλάψει και μια παπαδιά,
θα κλάψει για τον παππά της.

(επεξηγήσεις)

χούγιαξε,
γονιός

παλιοανταρσία

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/TPiIH-Y-PRME>)

Αρ' έβγα μάνα μ' έ' ν έβγα μά'άνα μ' και χούιαξε, ν έβγα μά'άνα μ' και χούιαξε,
'βγα μάνα μ' και χούιαξε στο'ο πέρα παραθύρι, στο'ο πέρα παραθύ...ρι.
Άιντε ωρέ ν όποιος γονής όποιος γο'ονής έχει παιδιά, όποιος γο'ονής έχει παιδιά,
όποιος γονής έχει παιδιά φέ'έτος μην τα παντρε'έψει, φέ'έτος μην τα παντρέέ...ψει.

Αρέ γιατί θα γέν'ν' φέτος θα'α γένει ο πόλεμος, φέτος θα'α γένει ο πόλεμος,
φέτος θα γένει πόλεμος θα'α γέν' παλιανταρσία, θα'α γέν' παλιανταρσί...α.
Αρέ θα κλάψουν μάνες θα κλάψουν'ουν μάνες για παιδιά, θα κλάψουν'ουν μάνες για παιδιά,
' κλάψουν μάνες για παιδιά γυ'υναίκες για τους άαντρες, γυ'υναίκες για τους άά...ντρες.

Αρέ θα κλάψει και θα κλάψει'ει και μια παπαδιά, θα κλάψει'ει και μια παπαδιά,
' κλάψει και μια παπαδιά θα'α κλάψει για τον παππάά της, θα'α κλάψει για τον παππάά... της.

- στα τρία

Εννιά χιλιάδες πρόβατα

(ντοπιολαλιά)

Ιννιά χιλιάδες πρόβατα
κι ιννιά χιλιάδες γίδια.
Ιννιά τζιουμπάνοι τα 'βοσκαν,
κι ιννιά τζιουμπαναραίοι.

Οι πέντε πάνε για ψωμί
κι οι τρεις για μαύρα μάτια
κι αφήν' του Γιάννη μοναχό,
στη μέση απ' το κοπάδι.

΄κατσαν και τον ορμήνιβαν
΄κατσαν τον ορμηεύουν.
Καλά Γιάννη μ' τα πρόβατα,
καλά Γιάννη μ' τα γίδια.

Στο Μέγα Δέντρο μην τα πας,
μην πας και τα σταλίσεις,
στου Μέγα Λάκκο μην τα πας,
μην πας και τα ποτίσεις.

Εκεί ψοφούν τα πρόβατα,
εκεί ψοφούν τα γίδια.

(επεξηγήσεις)

Εννιά
εννιά
εννιά τσοπάνηδες
εννιά τσοπαναραίοι

ΤΟΝ

έκατσαν και τον ορμήνευαν
έκατσαν

ΣΤΟΝ

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/QynulqWQUEY>)

Ιννιά χιλιάδες πρόβατα, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,
ιννιά χιλιάδες πρόβατα, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου
κι εννιά χιλιάδες γίδια, γυαλένιο μου ζωνάρι
κι εννιά χιλιάδες γίδια, γυαλένιο μου ζωνάρι.
Ιννιά τζιουμπάνοι τα 'βοσκαν, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,
ιννιά τζιουμπάνοι τα 'βοσκαν, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου
κι ιννιά τζιουμπαναραίοι, γυαλένιο μου ζωνάρι
κι ιννιά τζιουμπαναραίοι, γυαλένιο μου ζωνάρι.

Οι πέντε πάνε για ψωμί, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,
οι πέντε πάνε για ψωμί, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου
κι οι τρεις για μαύρα μάτια, γυαλένιο μου ζωνάρι
κι οι τρεις για μαύρα μάτια, γυαλένιο μου ζωνάρι.
Κι αφήν' του Γιάννη μοναχό, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου
κι αφήν' του Γιάννη μοναχό, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου
στη μέση απ' το κοπάδι, γυαλένιο μου ζωνάρι,
στη μέση απ' το κοπάδι, γυαλένιο μου ζωνάρι.

΄κατσαν και τον ορμήνιβαν, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,
΄κατσαν και τον ορμήνιβαν, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,
΄κατσαν τον ορμηεύουν, γυαλένιο μου ζωνάρι,
΄κατσαν τον ορμηεύουν, γυαλένιο μου ζωνάρι.
Καλά Γιάννη μ' τα πρόβατα, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,
καλά Γιάννη μ' τα πρόβατα, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,

καλά Γιάννη μ' τα γίδια, γυαλένιο μου ζωνάρι,
καλά Γιάννη μ' τα γίδια, γυαλένιο μου ζωνάρι.

Στο Μέγα Δέντρο μην τα πας, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,
στο Μέγα Δέντρο μην τα πας, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,
μην πας και τα σταλίσεις, γυαλένιο μου ζωνάρι,
μην πας και τα σταλίσεις, γυαλένιο μου ζωνάρι.

Στου Μέγα Λάκκο μην τα πας, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,
στου Μέγα Λάκκο μην τα πας, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,
μην πας και τα ποτίσεις, γυαλένιο μου ζωνάρι,
μην πας και τα ποτίσεις, γυαλένιο μου ζωνάρι.

Εκεί ψοφούν τα πρόβατα, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου,
εκεί ψοφούν τα πρόβατα, Γιάννη μου Γιαννά' Γιαννάκη μου
εκεί ψοφούν τα γίδια, γυαλένιο μου ζωνάρι,
εκεί ψοφούν τα γίδια, γυαλένιο μου ζωνάρι.

- **συρτά - ερωτικά**

Παίρνω το τουφεκάκι μου

(ντοπιολαλιά)

Παίρνω το ντουφικάκι μου
κι πάω να κυνηγήσω,
βρίσκω λαγό ν από 'βοσκι
περδία πλαγιασμένη.

Ρίχνω σκοτώνω το λαγό
και παίρνω την περδία,
'κατσα και την μαείριβα,
σ' αρχοντικό λιγκέρι¹.

Κια κάλεσα τις έμορφες
κι όλες τις μαυρομάτες.
Όλες κινούσαν κι έρχονταν
κι όλες με την αράδα.

Άει μια κοντή μελαχρινή
δε φάνηκε να έρθει,
έχει τουν άντρα τ'ς άρρωστον
βαριά για να πεθάνει.

(επεξηγήσεις)

τουφεκάκι

έβοσκε
πέρδικα

πέρδικα
κάθισα και την μαγείρευα

Και

φάνηκε
τον, της

¹λιγκέρι: ίχνος αγίου (πατημασιά), αποτυπωμένο συνήθως σε βράχο. Μεταφορικά, μαγειρικό σκεύος, που το κοίλωμά του μοιάζει, ή είναι τόσης χωρητικότητας, όση ενός λιγκεριού.

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/dz8EfXxOi3o>)

Παίρνω το ντουφικάκι μου μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
παίρνω το ντουφικάκι μου μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
κι πάω να κυνηγήσου κι ας βρέξει κι ας χιονίσει
κι πάω να κυνηγήσου κι ας βρέξει κι ας χιονίσει.
βρίσκω λαγό ν από 'βοσκι μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
βρίσκω λαγό ν από 'βοσκι μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
περδία πλαγιασμένη κι ας βρέξει κι ας χιονίσει.
περδία πλαγιασμένη κι ας βρέξει κι ας χιονίσει.

Ρίχνω σκοτώνω το λαγό μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
ρίχνω σκοτώνω το λαγό μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
και παίρνω την περδία κι ας βρέξει κι ας χιονίσει
και παίρνω την περδία κι ας βρέξει κι ας χιονίσει
'κατσα και την μαείριβα μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
'κατσα και την μαείριβα μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
σ' αρχοντικό λιγκέρι κι ας βρέξει κι ας χιονίσει
σ' αρχοντικό λιγκέρι κι ας βρέξει κι ας χιονίσει.

Κια κάλεσα τις έμορφες μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι
κια κάλεσα τις έμορφες μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι
κι όλες τις μαυρομάτες κι ας βρέξει κι ας χιονίσει
κι όλες τις μαυρομάτες κι ας βρέξει κι ας χιονίσει.
Όλες κινούσαν κι έρχονταν μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι
όλες κινούσαν κι έρχονταν μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι
κι όλες με την αράδα κι ας βρέξει κι ας χιονίσει

κι όλες με την αράδα κι ας βρέξει κι ας χιονίσει.

Άει μια κοντή μελαχρινή μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
άει μια κοντή μελαχρινή μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
δε φάνηκι να έρθει κι ας βρέξει κι ας χιονίσει
δε φάνηκι να έρθει κι ας βρέξει κι ας χιονίσει.
Έχει τουν άντρα τ'ς άρρωστον μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
έχει τουν άντρα τ'ς άρρωστον μ' έβρηχι μι χιό' μι χιόνιζι,
βαριά για να πεθάνει κι ας βρέξει κι ας χιονίσει
βαριά για να πεθάνει κι ας βρέξει κι ας χιονίσει.

Τρία κοράσια μάλωναν

(ντοπιολαλιά)

*Τρία κοράσια μάλωναν,
για ένα παλικάρι.
Κι μι τις ρόκις δέρνονταν
κι απ' τα μαλλιά τραβιούνταν.*

Κι η μάνα του τον έλεγε
κι η μάνα του τον λέει.
*Πιδί μου πάρ' τις κια τις τρεις,
πάρ' τις να τις φυλάξεις.*

Η μια να φέρει ζιστό¹ νιρό
κι η άλλη να ζυμώνει.
Κι η τρίτο η μικρότερη,
να στρώνει να πλαγιάζεις.

(επεξηγήσεις)

Τρία κοράσια μάλωναν,
Και με τις ρόκες δέρνονταν

τού
τού
Παιδί, και

ζεστό νερό

τρίτη

¹ζιστό: εάν αναφέρεται στη χρήση του νερού κατά το ζύμωμα, ή κρύο (:) εάν αναφέρεται στο πόσιμο νερό.

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/vlhX1EHL2j4>)

Τρία μωρέ τρία κοράσια μάλωναν.
Τρία κοράσια μάλωναν για ένα παλικάρι, για ένα παλικάρι.
Κι μι μωρέ κι μι τις ρόκις δέρνονταν.
Κι μι τις ρόκις δέρνονταν κι απ' τα μαλλιά τραβιούνταν, κι απ' τα μαλλιά τραβιούνταν.

Κι η μα' μωρέ κι η μάνα του τον έλεγε.
Κι η μάνα του τον έλεγε κι η μάνα του τον λέει, κι η μάνα του τον λέει.

Πιδί μωρέ πιδί μου, πάρ' τις κια τις τρεις.
Πιδί μου πάρ' τις κια τις τρεις πάρ' τις να τις φυλάξεις, πάρ' τις να τις φυλάξεις.
Η μια μωρέ η μια να φέρει ζιστό νερό.
Η μια να φέρει ζιστό (ή κρύο) νερό κι η άλλη να ζυμώνει, κι η άλλη να ζυμώνει.

Κι η τρί' μωρέ κι η τρίτο, η μικρότερη.
Κι η τρίτο η μικρότερη να στρώνει να πλαγιάζεις, να στρώνει να πλαγιάζεις.

Μηλίτσα που 'σουν στο γκρεμό

(ντοπιολαλιά)

Μηλίτσα που 'σουν στο γκριμό,
μι μήλα φορτωμένη,
τα μήλα σου λιμπέφτικα
και το γκρεμό φοβάμαι.

Σαν τον φοβάσαι το γκριμό,
έλ' απ' το μονοπάτι.
Το μονοπάτι μ' έβγαζε
σ' ένα 'ρημοκκλησάκι.

Και το 'κκλησάκι ήταν παλιό,
τα μνήματα καινούργια.
Κι ένα μνήμα παλιόμνημα,
παλιότερο από τ' άλλα.

Δεν το 'δα και το πάτησα,
απάνω στο κεφάλι
κι ακούω το μνήμα να βογγάει,
να βαριαναστενάζει.

(επεξηγήσεις)

γκρεμό
με
λιμπίστικα

γκρεμό

ερημοκκλησάκι.

εκκλησάκι

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/JeNiinZ1gjk>)

Μηλί' βάι μηλίτσα που 'σαν στο γκριμό,
μηλίτσα που 'σαν στο γκριμό μι μήλα φορτωμένη, μι μήλα φορτωμένη,
τα μή' βάι τα μήλα σου λιμπέφτικα,
τα μήλα σου λιμπέφτικα και το γκριμό φοβάμαι, και το γκριμό φοβάμαι.

Σαν τον βάι σαν τον φοβάσαι το γκριμό,
σαν τον φοβάσαι το γκριμό έλ' απ' το μονοπάτι, έλ' απ' το μονοπάτι.
Το μο' βάι το μονοπάτι μ' έβγαζε,
το μονοπάτι μ' έβγαζε σ' ένα 'ρημοκκλησάκι, σ' ένα 'ρημοκκλησάκι.

Και το βάι και το 'κκλησάκι ήταν παλιό
και το 'κκλησάκι ήταν παλιό τα μνήματα καινούργια, τα μνήματα καινούργια.
Κι ένα βάι κι ένα μνήμα παλιόμνημα.
Κι ένα μνήμα παλιόμνημα παλιότερο από τ' άλλα, παλιότερο από τ' άλλα.

Δεν το βάι δεν το 'δα και το πάτησα,
δεν το δα και το πάτησα ν απάνω στο κεφάλι, ν απάνω στο κεφάλι.
Κι ακού' βάι κι ακούω το μνήμα να βογγάει,
κι ακούω το μνήμα να βογγάει να βαριαναστενάζει, να βαριαναστενάζει.

Χρυσή μου τετραμίδα μου

(ντοπιολαλιά)

Χρυσή μου τετραμίδα μου,
χρυσή μαλαματένια,
στο στρώμα που κοιμάσ' ισύ,
να μπω κι εγώ να μείνω.

Στο στρώμα που κοιμάμ' ιγώ,
ισένα δε σι θέλω.
Γιατί έχ' αδέρφια αρματολούς,
πρώτα ξαδέρφια κλέφτες.

Γιατί έχω μάνα κι αδερφή,
με βάζουνε στη μέση.
Έχω και τον πατέρα μου,
στους κλέφτες καπετάνιο.

(επεξηγήσεις)

κοιμάσαι εσύ

κοιμάμαι εγώ
εσένα, σε

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/M2xCT92asxA>)

Χρυσή μωρέ χρυσή μου τετραμίδα μου,
χρυσή μου τετραμίδα μου χρυσή μαλαματένια χρυσή μαλαματένια.
στο στρώ' μωρέ στο στρώμα που κοιμάσ' ισύ,
στο στρώμα που κοιμάσ' ισύ να μπω κι 'γώ να μείνω, να μπω κι 'γώ να μείνω.

Στο στρώ' μωρέ στο στρώμα που κοιμάμ' ιγώ
στο στρώμα που κοιμάμ' ιγώ ισένα δε σι θέλω, ισένα δε σι θέλω.
Γιατί μωρέ γιατ' έχ' αδέρφια αρματολούς
γιατ' έχ' αδέρφια αρματολούς πρώτα ξαδέρφια κλέφτες πρώτα ξαδέρφια κλέφτες.

Γιατί μωρέ γιατ' έχω μάνα κι αδερφή,
γιατ' έχω μάνα κι αδερφή με βάζουνε στη μέση με βάζουνε στη μέση
Έχω μωρέ έχω και τον πατέρα μου,
έχω και τον πατέρα μου στους κλέφτες καπετάνιο στους κλέφτες καπετάνιο.

Μάνα μ' στο περιβόλι σου

(ντοπιολαλιά)

Μάνα μ' στο περιβόλι σου
και στην αμυγδαλιά σου,
εκεί καθόταν τρεις αητοί
κι οι τρεις καλοί λεβέντες.

Κι ένας με μήλο *με βαρεί*
κι άλλος με δαχτυλίδι
κι ο τρίτος ο μικρότερος,
μ' ένα χρυσό γαϊτάνι.

Κι *ιγώ* το μήλο το 'φαγα,
το δαχτυλίδι το 'χω
κι αυτό το χρυσογάϊτανο,
το 'πλεξα στα μαλλιά μου.

(επεξηγήσεις)

με φορτώνει (με ηθικό χρέος, με βαριά ευθύνη)

εγώ

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/CXq5ztqH0Jo>)

Μάνα μ' μωρέ μάνα μ' στο· περιβόλι σου,
μάννα μ' στο περιβόλι σου και στην αμυγδαλιά· σου και στην αμυγδαλιά σου,
ν εκεί μανά μ' ν εκεί καθόταν τρεις αητοί,
ν εκεί καθόταν τρεις αητοί κι οι τρεις καλοί λεβέντες κι οι τρεις καλοί λεβέντες.

Κι ένας μωρέ κι ένας με μήλο με βαρεί
κι ένας με μήλο με βαρεί κι άλλος με δαχτυλί·δι κι άλλος με δαχτυλί·δι,
κι ο τρί' μάνα μ' κι ο τρίτος ο μικρότερος
κι ο τρίτος ο μικρότερος μ' ένα χρυσό γαϊτάνι μ' ένα χρυσό γαϊτάνι.

Κι *ιγώ* μάνα μ' κι *ιγώ* το μήλο το 'φαγα
κι *ιγώ* το μήλο το 'φαγα το δαχτυλίδι το· 'χω, το δαχτυλίδι το 'χω
κι αυτό μάνα μ' κι αυτό το χρυσογάϊτανο
κι αυτό το χρυσογάϊτανο το 'πλεξα στα μαλλιά μου.

- **συρτά – κοινωνικά ...**

Ένα ι πουλί γεια σ' Χαράλαμψη

(ντοπιολαλιά)

Ένα ι πουλί θαλασσινό,
κι ένα ι πουλί βουνίσιο.
Τα δυο ι πουλιά μαλώνανε,
τα δυο *κατηγοριούνταν*.

Γυρνάει το θαλασσινό
και λέει στο βουνίσιο.
Μη με μαλώνεις σταυραητέ
και μη *μου* παραπαίρνεις,

Πολύν *κιρό* δεν *κάθομαι*,
στον τόπο σας να *μείνω*.
Αν κάτω Μάη κι Θεριστή
κι όλον τον Αλωνάρη.

Κι αν πάρω κι απ' τον Αύγουστο,
πέντ' έξι δέκα μέρες.
Ώσπου να βγάλω τα πουλιά
κι αυτά τα χελιδόνια.

(επεξηγήσεις)

κατηγορούνταν

με

καιρό
μείνω

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/p-ZKtVlauYI>)

Ένα ι πουλί γεια σ' Χαράλαμψη, ένα ι πουλί θαλασσινό
κι ένα ι πουλί βουνίσιο γεια σου βρε Χαράλαμψη
κι ένα ι πουλί βουνίσιο γεια σου βρε Χαράλαμψη.
Τα δυο ι πουλιά γεια σ' Χαράλαμψη, τα δυο πουλιά μαλώνανε
τα δυο κατηγοριούνταν γεια σου βρε Χαράλαμψη.
τα δυο κατηγοριούνταν γεια σου βρε Χαράλαμψη.

Γυρνάει το γεια σ' Χαράλαμψη γυρνάει το θαλασσινό
και λέει στο βουνίσιο γεια σου βρε Χαράλαμψη
και λέει στο βουνίσιο γεια σου βρε Χαράλαμψη.
Μη με μαλώ' γεια σ' Χαράλαμψη, μη με μαλώνεις σταυραητέ
και μη μου παραπαίρνεις γεια σου βρε Χαράλαμψη
και μη μου παραπαίρνεις γεια σου βρε Χαράλαμψη.

Πολύν κιρό γεια σ' Χαράλαμψη, πολύν κιρό δεν κάθομαι,
στον τόπο σας να μείνω, γεια σου βρε Χαράλαμψη
στον τόπο σας να μείνω, γεια σου βρε Χαράλαμψη.
Αν κάτω Μάη γεια σ' Χαράλαμψη, αν κάτω Μάη κι Θεριστή
κι όλον τον Αλωνάρη, γεια σου βρε Χαράλαμψη
κι όλον τον Αλωνάρη, γεια σου βρε Χαράλαμψη.

Κι αν πάρω κι α' γεια σ' Χαράλαμψη κι αν πάρω κι απ' τον Αύγουστο,
πέντ' έξι δέκα μέρες γεια σου βρε Χαράλαμψη,
πέντ' έξι δέκα μέρες γεια σου βρε Χαράλαμψη.
Ώσπου να βγά' γεια σ' Χαράλαμψη, ώσπου να βγάλω τα πουλιά
κι αυτά τα χελιδόνια γεια σου βρε Χαράλαμψη
κι αυτά τα χελιδόνια γεια σου βρε Χαράλαμψη.

- **συρτά - ... στρατιωτικά ...**

Για δεξ το πυροβολικό

(ντοπιολαλιά)

Μπροστά τραβάει ο λοχαγός
κι πίσω ο επιλοχίας.
Κι ανάμεσα σ' αυτούς τους δυο,
η πυροβολαρχία.

Κι ο λοχαγός διέταξε
κι ο 'πιλοχίας λέει.
Σταθείτε πυροβολητές
να στήσουν τα κανόνια.

Γιατί ο εχθρός πλησίασε,
κοντεύει να μας πάρει.

(επεξηγήσεις)

επιλοχίας

(τραγουδιστά

κι ο σύνδεσμός του στο **YouTube** είναι: <https://youtu.be/0dSQ2Q1x9w4>)

Για δεξ καλέ για δε για δεξ το πυροβολικό,
για δεξ το πυροβολικό πως πάει αράδα αράδα, πως πάει αράδα αράδα.

Μπροστά καλέ μπροστά μπροστά τραβάει ο λοχαγός,
μπροστά τραβάει ο λοχαγός και πίσω ο επιλοχίας και πίσω ο επιλοχίας.
Κι ανά' καλέ κι ανά' κι ανάμεσα σ' αυτούς τους δυο
κι ανάμεσα σ' αυτούς τους δυο η πυροβολαρχία, η πυροβολαρχία.

Κι ο λο' καλέ κι ο λο' κι ο λοχαγός διέταξε
Κι ο λοχαγός διέταξε κι ο 'πιλοχίας λέει κι ο 'πιλοχίας λέει.
Σταθεί' καλέ σταθεί' σταθείτε πυροβολητές,
σταθείτε πυροβολητές να στήσουν τα κανόνια, να στήσουν τα κανόνια.

Γιατί καλέ γιατί γιατί ο εχθρός πλησίασε,
γιατί ο εχθρός πλησίασε κοντεύει να μας πάρει, κοντεύει να μας πάρει.

- Ξικουπάρκα (μπεράτια) με στιχάρια (λουτριώτικες μαντινάδες)

Μια μικρή κοντούλα

(ντοπιολαλιά)

Μια μικρή κοντούλα,
στον πέρα μαχαλά.
Τη μάνα της *την* έλεγε
' *την* τυραννά, πολύ την τυραννά.

Μη με δέρνεις μάνα
και μη με τυραννάς.

(επεξηγήσεις)

της
'(πως) την

(τραγουδιστά

και είναι 1^ο στον σύνδεσμο του **YouTube**: <https://youtu.be/xMYawzYlcsE>)

Ωρ' μια μικρή κοντούλα, μωρ' μια μικρή κοντούλα,
ωρ' μια μικρή κοντούλα στον πέρα ε μαχαλά, στον πέρα ε μαχαλά.
Ωρ' τη μάνα της *την* έλεγε ' *την* τυραννά, πολύ *την* τυραννά.

Ωρ' μη με δέρνειεις μάνα μη με ε δέρνεις μάνα,
ωρ' μη με δέρνειεις μάνα και μη με ε τυραννάς και μη με ε τυραννάς.

Γιατί μαρί γιατί

(ντοπιολαλιά)

Γιατί μαρί γιατί
μας κάνεις το βαρύ,
μας κάνεις το μεγάλο
για σένα θα πεθάνω.

(επεξηγήσεις)

(τραγουδιστά

και είναι 2^ο στον σύνδεσμο του **YouTube**: <https://youtu.be/xMYawzYlcsE>)

Γιατί μαρί γιατί μαρί, γιατί μας κάνεις το βαρύ,
ωρ' γιατί μας κάνεις το μεγάλο, εγώ για σένα θα πεθάνω,
ωρ' γιατί μας κάνεις το μεγάλο, εγώ για σένα θα πεθάνω.

Κωνσταντινιά, Κωνσταντινιά

(ντοπιολαλιά)

Κωνσταντινιά, Κωνσταντινιά,
παντρέψου τώρα που 'σαι νια,
παντρέψου τώρα που 'σαι νια,
που σε γυρεύουν τα παιδιά.

(επεξηγήσεις)

(τραγουδιστά

και είναι 3^ο στον σύνδεσμο του **YouTube**: <https://youtu.be/xMYawzYlcsE>)

Κωνσταντινιά, Κωνσταντινιά, παντρέψου τώρα που 'σαι νια,
ωρ' παντρέψου τώρα που 'σαι νια, που σε γυρεύουν τα παιδιά.

Ποια 'ταν αυτή ποια 'ταν αυτή

(ντοπιολαλιά)

Ποια 'ταν αυτή ποια 'ταν αυτή,
με το γαρύφαλλο στ' αυτί,
ποια 'ταν αυτή που πέρασε
και δεν μας καλημέρισε.

(επεξηγήσεις)

(τραγουδιστά

και είναι 4^ο στον σύνδεσμο του **YouTube**: <https://youtu.be/xMYawzYlcsE>)

Ποια 'ταν αυτή ποια 'ταν αυτή, με το γαρύφαλλο στ' αυτί,
ποια 'ταν αυτή που πέρασε και δεν μας καλημέρισε.

Τασιά μωρή Τασιά

(ντοπιολαλιά)

Τασιά μωρή Τασιά,
σαν πας στην εκκλησιά,
ν' ανάψεις δυο λαμπάδες
και τέσσερα κεριά.

(επεξηγήσεις)

(τραγουδιστά

και είναι 5^ο στον σύνδεσμο του **YouTube**: <https://youtu.be/xMYawzYlcsE>)

Τασιά μωρή Τασιά, σαν πας στην εκκλησιά,
ν' ανάψεις δυο λαμπάδες και τέσσερα κεριά,
ν' ανάψεις δυο λαμπάδες και τέσσερα κεριά.

Και συ 'σαι μωρ' η καημένη

(ντοπιολαλιά)

Και συ 'σαι μωρ' η καημένη
που δε παντρεύεσαι
και με του νου σου βάνεις,
καλόγρια ' γένεσαι.

(επεξηγήσεις)

'(πως) γίνεσαι

(τραγουδιστά

και είναι 6^ο στον σύνδεσμο του **YouTube**: <https://youtu.be/xMYawzYlcsE>)

Και συ 'σαι μωρ' η καημένη που δε παντρεύεσαι
και με του νου σου βάνεις, καλόγρια ' γένεσαι.

Γιατί μωρέ γιατί

(ντοπιολαλιά)

Γιατί μωρέ γιατί,
μας κάνεις το βαρύ,
μας κάνεις το μεγάλο,
για σένα θα πεθάνω.

(επεξηγήσεις)

(τραγουδιστά

και είναι 7^ο στον σύνδεσμο του **YouTube**: <https://youtu.be/xMYawzYlcsE>)

Γιατί μωρέ γιατί, μας κάνεις το βαρύ,
μας κάνεις το μεγάλο, για σένα θα πεθάνω,
μας κάνεις το μεγάλο, για σένα θα πεθάνω.

Από μικρή

(ντοπιολαλιά)

Από μικρή μωρ' Λένη μου,
από μικρό, μικρή σ' αγάπησα
και μεγάλη δεν σε πήρα,
πες μου Λένη μ' κακομοίρα.

Βάζω ελπίδα Λένη μου,
βάζω ελπίδα στο θεό
μωρέ Λένη μ' κακομοίρα,
γιε μ' για να σου πάρω χήρα.

Βάζω φωτιά κι η καλαμιά δεν παίρνει,
πες μου Λέ'· μωρ' Λένη μ' τι θα γένει.

(επεξηγήσεις)

σε

(τραγουδιστά

και είναι 8^ο στον σύνδεσμο του **YouTube**: <https://youtu.be/xMYawzYlcsE>)

Από μικρή γεια σου γεια μωρ' Λένη μου, από μικρό, μικρή σ' αγάπησα
βρε και μεγά'· μεγάλη δεν σε πήρα, πες μου Λέ'· μωρ' Λένη μ' κακομοίρα.

Βάζω ελπί'· γεια σου γεια μωρ' Λένη μου, βάζω ελπί'· ελπίδα στο θεό,
μωρέ Λέ'· Λένη μ' κακομοίρα, γιε μ' για να, για να σου πάρω χήρα.

Βάζω φωτιά, μωρ' γεια σου Λένη μου, βάζω φωτιά, φωτιά στην καλαμιά,
γιε μ' κι η κα'· κι η καλαμιά δεν παίρνει, πες μου Λέ'· μωρ' Λένη μ' τι θα γένει.

Καλή Πρωτοχρονιά!

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Μαρτίνης

Γεννήθηκε στο Λουτρό Ελασσόνας, την Κυριακή 29 Οκτωβρίου 1967 / 11:00 πμ.

Αποφοίτησε από το Γενικό Λύκειο Κρανέας Ελασσόνας, το 1985.

Το 1989 εντάχθηκε στην Ελληνική Αστυνομία, απ' όπου αποτάχθηκε **παράνομα** το 2003, με προσωπική εντολή του τότε υπουργού Δημοσίας Τάξεως **Μιχάλη Χρυσοχοϊδη** και με την εγκληματική συνέργεια του θείου του δικηγόρου **Μενελάου Μαρτινόπουλου**, επειδή διαπίστωσε πως ο διοικητής του **Δημήτριος Αλαμανιώτης**, «*πουλούσε προστασία*» σε νυχτερινά κέντρα διασκέδασης στον Βόλο! Εγκληματική δραστηριότητα, που όμως έχαιρε της πλήρους ανοχής και **ΣΥΓΚΑΛΥΨΕΩΣ** από την Α.Δ. Μαγνησίας, τον Δήμο Βόλου, την εισαγγελέα που ανέλαβε κατόπιν να ... θάψει υπηρεσιακώς ... την υπόθεση!, αλλά και τον **Μιχάλη Χρυσοχοϊδη!!!** ... Μια πραγματική κι οργανωμένη πανελλαδικά, ... **ΛΕΥΚΗ ΜΑΦΙΑ** ... !!!

Στις 9 Ιουλίου 2012, μετά από μία τραυματική ερωτική απογοήτευση και μένοντας με τα τελευταία του 50 ευρώ, αποφασίζει πριν βγει στο δρόμο άστεγος, να πραγματοποιήσει τουλάχιστον το μεγάλο του όνειρο και ν' ανέβει στην κορυφή του Ολύμπου! Εν αγνοία του όμως, ο γνωστός του δικηγόρος από την Ελασσόνα **Νίκος Γάτσας** και μάλλον από πραγματικό φιλικό ενδιαφέρον, παρεμήνευσε την ανάβαση και την αντιλήφθηκε άστοχα και αφελώς, ως απόπειρα αυτοκτονίας. Ενημέρωσε τ' αδέρφια του **Αντωνίου** κι αυτά, απευθύνθηκαν στις αστυνομικές υπηρεσίες του Βόλου, για την διάσωσή του. Αυτές όμως διαπιστώνοντας πως τ' αδέρφια του στερούνταν στοιχειώδους ευφυΐας και νομικής εμπειρίας, βρήκαν την ευκαιρία να κλείσουν μία και καλή τους εκκρεμείς λογαριασμούς τους μαζί του. Κι επειδή η απόπειρα αυτοκτονίας, ορίζεται ως ποινικό αδίκημα, έπεισαν τα ανόητα αδέρφια του, ν' αποδεχθούν τον εγκλεισμό του σε ψυχιατρική κλινική, για ν' αποφύγει τάχα τις σχετικές ποινικές συνέπειες! Κι αυτά ως ... ανόητα, τ' αποδέχθηκαν! ...

Έτσι μετά την επιτυχημένη του τριήμερη ανάβαση στον Όλυμπο, την ώρα που έβαχνε κάποιο μεταφορικό μέσο για να κατέβει από τα Πριόνια στο Λιτόχωρο κι από κει, να επιστρέψει στον Βόλο, έκανε ωτοστόπ και στο διερχόμενο περιπολικό του τμήματος Λιτοχώρου, το οποίο όμως πήγαινε εκεί, αναζητώντας τον για να τον συλλάβει!!! ... Κι έτσι χωρίς καν να έχει διαπράξει οποιοδήποτε ποινικό αδίκημα, ή έστω κάποια απόπειρα αυτοκτονίας, όπως διακαώς προσδοκούσαν οι αστυνομικές κι οι εισαγγελικές υπηρεσίες, αφού ο αρμόδιος εισαγγελέας στο Λιτόχωρο, είχε δώσει την εντολή στις ομάδες διάσωσης, να τον παρακολουθούν απλά για να μην ψάχνουν μετά το πτώμα του, αλλά επουδενί να μην επιχειρήσουν την σύλληψή του προτού αυτοκτονήσει, μην τυχόν και παραμείνει ζωντανός!!! ... , χωρίς καν δηλαδή να υφίστανται οποιοσδήποτε ποινικές, ή άλλες νομικές ευθύνες από την πλευρά του, απλά και μόνο με την ... ανοχή των αδελφών του ..., συνελήφθη και εισήχθη **παράνομα**, για δύο περίπου μήνες στην κλινική οξέων της Νέας Εφέσου, μέχρι να ... εθιστεί στα σκληρά ψυχιατρικά ναρκωτικά! ... Αδέρφια, γονείς, συγγενείς, φίλοι, κανείς δεν απέτρεψε αυτό το πρόστυχο έγκλημα εις βάρος του!!!;;; ... Αντιθέτως, το ευλόγησαν κι από πάνω!!! ...

Ακολούθησαν τρία χρόνια εξάρτησης από τα ναρκωτικά που του χορηγούσαν εγκληματικά και **παράνομα**, καταφέροντας μόνος του μετά από φρικτή κι επώδυνη προσπάθεια να γλιτώσει. Όλο αυτό το διάστημα όμως, είχε περιέλθει άθελά του στην οικονομική εξάρτηση κυρίως της μικρότερης αδερφής του, η οποία για να ξεφύγει απ' αυτή τη φροντίδα, του παραχώρησε για χρήση το νεόδμητο σπίτι της στο Λουτρό Ελασσόνας, όπου και μετακόμισε στις 15 Μαρτίου 2017. Από τις πρώτες κιόλας μέρες στο χωριό και την όλη συμπεριφορά των αδελφών του, διαπίστωσε πως η εκδίωξή του κι από κει, ήταν απλά θέμα χρόνου! Κι όντως, με την ευκαιριακή αφορμή του καλλιτεχνικού του έρωτα με την Δαιμόνα (οικονομική εξάρτηση όμως σημαίνει και προσωπική αναξιοπρέπεια και φυσικά, ούτε λόγος για δικαιώματα στην Τέχνη ή στον έρωτα!!!), με πρόστυχο τρόπο και την ... αχαλίνωτη αγάπη των αδελφών του ..., αναγκάζεται και πάλι βίαια, σε οριστική εξορία από το Λουτρό, την 30^η Μαρτίου 2018

Με την επιστροφή του και πάλι στον Βόλο και μ' αφορμή την **παράνομη** διευθέτηση του ΚΕΑ του, επανεκινεί ταυτόχρονα και το ζήτημα της **παράνομης** αποτάξεώς απ' την ΕΛ.ΑΣ., το οποίο βρίσκεται ακόμη σ' εξέλιξη, καθώς οι ένοχοι **ΣΥΓΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ** αποκάλυπτα, απ' την κομματική δικαιοσύνη του **Κυριάκου Μητσοτάκη!!!**

Όταν ήταν ακόμη νήπιο, ο ξάδερφος του πατέρα του **Τέλης Μπλάντας** από τον Τύρναβο, είχε πάει για επίσκεψη στο Λουτρό και του έδειξε πώς να σχεδιάζει ένα απλό σκίτσο λαγού, ξεκινώντας μ' ένα μεγάλο 6. Εντυπωσιάστηκε τόσο πολύ που το πρόβλημα της βασικής φόρμας του λαγού επιλύονταν μ' ένα 6 και μ' αυτόν τον απλό τρόπο, από τότε μνήθηκε στην Τέχνη και στην τεχνική της ζωγραφικής!

Το 1989, διοργάνωσε την πρώτη του ατομική έκθεση ζωγραφικής στο Βόλο, η οποία καλύφθηκε ευρέως απ' όλα τα τοπικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθότι ήταν κι ο πρώτος αστυνομικός στην πόλη, που επιχειρούσε για πρώτη φορά, μία τέτοια πολιτιστική κίνηση! Πήρε επίσης μέρος, στις πρώτες εκθέσεις ζωγραφικής αστυνομικών, που διοργανώθηκαν εκείνη την περίοδο στην Αθήνα από την Ελληνική Αστυνομία, στον σχεδιασμό των οποίων, συνέβαλε και με προσωπική του αναφορά. Συνολικά πραγματοποίησε 4 ατομικές εκθέσεις και συμμετείχε σε άλλες 17 ομαδικές, στο Βόλο και στην Αθήνα. Προσωπικές του τεχνοτροπίες τα «**τακ**», η «**συνδραστική ζωγραφική**» και η «**δαρτή αγιογραφία**».

Η πολυτάραχη ερωτική περίοδος που ακολούθησε τη διάλυση του αποτυχημένου γάμου του, κατέστη ανεξάντλητη πηγή έμπνευσης και τον μύησε στις τεχνικές της ποίησης και της λογοτεχνίας. Συγγραφικά του έργα η ποιητική συλλογή «**ΨΥΧΗΣ γε ΧΕΙΡΩΝ**» (2003-07), τα φιλοσοφίσματα «**Γνωμικά**» (2005-15), η «**Μαθηματική φιλοσοφία**» (2006-14), ο Α' τόμος του θεατρικού του «**δουλόγου**» «**ΣΕΙΡΙΟΣ και ΑΜΦΙΘΕΑ**» (2006), η ποιητική συλλογή «**Ριμανθός**» (2006-12), το χρονογράφημα «**Όλυμπος**» (2012), τα λογοτεχνήματα «**Γραφανθός**» (2010-17), τα εγχειρίδια «**Τέχνης**» (2016), «**Κρίση**» (2017), τα ερωτήρια «**Δαιμόνα**» (2017-18), «**Ερωτίτη**» (2018), τα στιχάρια «**Ξύλινη εποχή**» (2018), οι λαογραφικές συλλογές «**Ρουγκαντζιάρια**» (2017), «**Απόκρεω**» (2018), ο θεατρικός δυόλογος «**Θησέας 2030**» (2019) και μερικά ακόμη ημιτελή έργα. Το σύνολο του συγγραφικού του μόχθου, βρίσκεται δημοσιευμένο στον προσωπικό του ιστοχώρο: <http://pantechnon.gr/category/art/>

Την Τετάρτη, 11 Ιουλίου 2018 / 5:30 πμ, ξυπνά από ένα όνειρο, όπου ο ηθοποιός **Θοδωρής Αθερίδης**, τον παρότρυνε να γράψει τραγούδια, δίνοντάς του τον στίχο «**όμορφη μικρή μου Αμπούλα**» κι έναν συγκεκριμένο ρυθμό. Και με βάση αυτά τα δύο, συνθέτει την ίδια μέρα, το πρώτο τραγούδι της ζωής του «**ΑΜΠΟΥΛΑ**»! Ακολουθούν οι συλλογές τραγουδιών «**Τα Δωρικά**» (2018), «**Χορευτάρια**» (2018), «**Αλλόκοτα**» (2018), «**Κύκνεια**» (2018), «**Χάλκινα**» (2018), «**Της παρέας**» (2018-19), «**το ξένο φως**» (2017-18) με στίχους του **Χρήστου Μαρτίνη** κι άλλες συλλογές, δημοσιευμένες στο **ΠΑΝΤΕΧΝΟΝ Κανάλι ΕΥ – ευ.ε** του **YouTube**. Εξαιρετική δημιουργική στιγμή όμως, υπήρξε η στιχούργηση της «**Σονάτας του Σεληνόφωτος**» του **Beethoven** (το 15ο τραγούδι του), στις 7-8 Ιανουαρίου 2019!!!

Επιπλέον στην πολιτισμική του δραστηριότητα, περιλαμβάνονται:

- η διαμόρφωση της φιλοσοφικής θεωρίας του **Απειρισμού**, αλλά και η θεοπλασία του **Απείρου** από τις **22 Ιουλίου 2006 / 8:55 μμ** (η πρώτη καταγεγραμμένη θεοπλασία της ιστορίας) (<http://pantechnon.gr/apei/ap-theory/>),
- στις **19 Ιουλίου 2007** η έμπνευση και στις 3 Νοεμβρίου 2009, η νομιμοποίηση και καθιέρωση του ανωτάτου πολιτισμικού θεσμού **ΠΑΝΤΕΧΝΟΝ** (Παγκόσμιοι Αγώνες Τέχνης) (<http://pantechnon.gr/>), καθώς και
- το πολιτικό κίνημα **Γεωνία**, από τις **18 Απριλίου 2015**, που υποστηρίζει την πλήρη και ανεπιστρεπτή αποδέσμευση της δημοκρατίας, από την δημοκρατορία της δικτατορίας των ηλιθίων (http://pantechnon.gr/g-basic_principles/).

(τελευταία ενημέρωση, Τετάρτη, 19 Φεβρουαρίου 2020 / 8:00 πμ)